

Gyűjtő: FERJESSY ERNŐ

Gyűjtés ideje: 1964

TART: HIEDELENYMŰVÉK

ASSZONYVÁR, SZENTMÁRTYHEGY

156 lap

Földrajzi mutató: ASSZONYVÁR
SZENTMÁRTYHEGY

Szakmutató: XXVI

Iratgyűjtő

MSZ 5617
PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRS

ATVEZETVE AZ EGYSÉGES ITK. 1040-OS TÍPUS ALÓL

EA 7603

Deplum I.

11a

RIPPL-RÓNAI MÚZEUM
KAPOSVÁR
Telefon: 23-74. — Postafiók: 70.

1040

Gyűjtés helye: Asszonyvár /Somogy m./
Szentmihályhegy "

Adatközlők: Andróczy Rézusné
/Hersenic Katalin/, Szentmihályhegy,
Balogh András, "
Balogh Mátyás, "
Balogh Viktor, "
Hegedüs Jánosné,
/Precskó Anna/ "
Kele János, Asszonyvár,
Szlávecz István, "
Zsin Jánosné
/Gerencsér Anna/, Szentmihályhegy.

Gyűjtők: Eperjessy Ernő /Dömötör Tekla/

Gyűjtés ideje: 1964.

EA 201/1965

1965 DEC 27

Rec

Szecsúr a kocsin.

Ak.: Zsin Jánosné,
Gerencsér Anna 55 éves,

Szentahályhegy, /Somogy m./

Gy.: Bperjessy Ernő, 1964.

Nagypapám azt mondta, hogy valamikor régen ment egy ember kocsival. Ökrökkel. És má nem bírtak az ökrök nemyi, má tiszta vízessék vétak. És háttránóz, mi van a kocsinn? Mind gyertya világosság van, szecsúr.

És azt mondta neki:

- Szent köröszt, verd meg!

És így távozta el a kocsival. Így mindig könnyebben mentek az ökrök.

EA 201/1965

1965 DEC 27

Rene

Rossz márnók a mezőn.

Ak.: Zsin Jánosné,
Gerencsér Anna, 55 éves,
Szentmihályhogy, /Somogy m./
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

/És hogyan látták maguknál a szvecsurt?/

Hát úgy láttuk, hogy kimentünk este és akkor láttuk, hogy gyertya világosság futkos a mezőn, ide-oda.

Akkor öregapá asszonya:

- Na, most megén, - asszonya, - a rossz márnokok - asszonya, - futkosnak a mezőn.

Aszt szokták mondani.

És akkor futott, elalutt. Megén futott, fővilágosodott, mind egy gyertyavilág. És ujbu megén elalutt.

Egyit láttunk.

/Melyik mezőben szoktak ezek lenni?/

A izé, csanakai mezőbe, mind a putton. Azon a mezőn.

/Időben mikor szokták látni?/

Este, oán kilen órákkor. Féltskör.

/És melyik hónapban?/

Hát ugy-e aszt kívüre nem tudom mast, hogy mejik hónapba. Nyáron is, meg tavassza is. Télen nem. Télen nem látnyi sohase.

Fejetlen kutya.

Ak.: Zsin Jánosné,
Gerencsér Anna, 55 éves,
Szent Mihályhegy, /Somogy m./
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

És én velem történt meg tanítottó ur. Jöttem Filosbu este haza, a munkámba és akkor egy kutya elszaladt mellett, de fej nélkü. Feje nem volt. És a nyelve az kilógott egy araszt-ra.

És aki jött velem, egy kija, az meg azt mondta, hogy ráll.

En aztantam, hogy:

- Ne báncsd! Hagy neki békét! Az mennyen az uttyán.

Amire odaértünk a kükörösthő, ara ott át a küköröszel előtt. De akkor se engedtem rállni. És azt elmentem haza.

/És többet nem látta?/

Nem. És velem történt meg, tanítottó ur.

Szussorka vagy mrak.

Ak.: Zsin Jánosné,
Gerencsér Anna, 55 éves,

Szentmihályhegy, /Somogy m./

Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Fiatal lány vótam akkor. Hogy mentem a munkásba haza.
Es napnyugta után. Ugye mig hazaértem, beestéledett.

Es ott mind a sarok, a horgosba vezet az út, meg mi-
hozzánk, ugye még a másik ódalomra laktunk, és ott át egy
nagy embőr. Ojjan vót a feje mind egy nagy szűrőrosta.
Es csak vicsegrgatott rám és csak piros mind a láng, ojjan yok
vótak a fogaji.

Hát ojjan félelmet adott, hogy ilyen parton másztem föl,
de másztem talán egy órahosszat föl, de nem bírtam fölmász-
nyi. De hát nyugottan át és csak nézett.

/Es utána mi történt?/

Hát ugy megijettes, hogy majnaen ugy mostak föl otthon,
mikor bementem az ajtómn. Eszt mongyák, hogy az a mrak e,
szussorkának mongyák. Es szokta megnyomni az embereket, meg
az asszonyokat is. Ha ráfekszik, és hiába kiabál, hang nincs.
Nincs hang, jába kijabál. Az kiabáhat, ha belecsakad a kijabá-
lásba, de aki mellette fekszik, a férje, az akkor se tuggya,
hogy mi van a feleségive.

Ijjen énvelem nem történt meg, hála Isten. Hogy így rám-
sekült volna. Csak ugy kinn láttam.

Ak.: Zsin Jánosné,
Gerencsér Anna, 55 éves,

Bzentmihályhegy, /Somogy n./

Gy.: Sparjossy Ernő 1964.

Aszongyák, az nem igaz. Pedig tuggya tanító ur, assiszem
eszt nem mesétem magának se, hogy assiszem hatfan, hatfanba,
mikor a fiam katona vót. Megyon ugatott a kutya.

Kimentem, de én nem néztem az érá, hogy hány óra van.
Kimentem, hát ugye saját portámonna bátrabb vagyok. Igaz?

És asszán, figyelni kerdek, nind a trágycarékás mellett
van egy szivafa, ott láton, hogy ál egy fekete alak.

Rávilágítottak a lámpává, de má gyöngé vót a lámpa, a vil-
lanlámpa. Hát nem látok semmit. Kintant.

Na, asszá visszamegyek. Alighogy megmelegszek az ágyba,
ujra. Csak erősen ugat a kutya.

Megen kimentem, csak körümegek a ház körül, nem látok
semicse. Odamegyek a kutho, megen nézem, megen ott ál.

Amikor harmaccor kimentem, akkor má nagyon dühös vótam,
és kiabátam, asszandom:

- Rendé, mocskos! Hát ha valaki lopnyi akar, mindenki
terellen és tartcsen állatot és ne legyen a máséra kíváncsi!

- Best mentem.

Avva fogtam magamat, beamentem. De mikor mentem be, akkor
a hideg végigszalatt rajtam.

Alighogy főtöttem a lábonat az ágyra, így a jobb ódalazra
ráfordultam, ugy, ahogyan így vótak az ágyak tanító ur, a hátsó
szobába. Ugye így van az ajtó, így vótak az ágyak. Ott vót a
kis vaskájha a sarokba. Még a villanlámpa a kezembe vót, tanító
ur.

És kigyűtt oda az ágyom elé, az Ács Jani felesége aminn alutt.
Ezt egy láttam, mind magát.

És oj gyorsan háromszor mellbevágta. Így csinát hozzá,
Így a! Így!

/Oda akart bukni?/

Hán akarta magát dobnyi. Azonbód, ahogyan o lett tenetve.
Ojan villámgyorsan háromszor mellbe vágta, csak egy durrant
szinte éreşte kezem is, hogy megvágta. A lámpát. Ugy ahogy a
lámpa kezembe vót. Akkor távozott véglet tálon.

Hát uránna sajna a hideg érzött.

Akkor az uram ugye, hogy nyugdólóttam, hogy vergűttam, ü-
tűttam, ovve a kézse meg ütöt lőttam meg, akkor az uram aszon-
gya:

- Mi az Isten talát? - aszongya.

- Hát - mondom, - nem láttad, - mondom, - itt van ez a
rende szellem mellett.

Aszongya:

- Ki az?

Mondom:

- Az Ács Jani felesége.

És az vót.

/Többet nem jelentkezett azután?/

Azután többet nem. Hát nem csinátam én semmice. Csak
akkor rávilágítottam. És mingyá megismertem, hogy az Ács Jani
felesége vót, az Annus. Avvót. Hogy mi kollött vóna neki, nem
tudom. Sem tartosattam neki.

Éjjeli hangok.

Ak.: Zsin Jánosné,
Gerencsér Anna, 55 éves,
Szentmihályhogy, /Somogy m./
Gy.: Sperlcsany Ernő, 1964.

Hortvátországba egy menyasszonnak lett volna az esküvője.
Má izó készítették az izét, a lakodalmat, hogy less is a la-
kodalma. És aztá a körösztananya nevébe, a körösztananya nevé-
be valaki szót neki, hogy:

- Ilonka, gyere ki! Meghosztam a piros kendőt!

És kiment, és többet vissza be soha nem ment. Keretők
ere, ára, de föld szinérá eltant.

/Le nova lett? Nem tudják?/

Nem tuggyak. És elhissi tanítottó ur, hogy többszer nálunk
ám van így.

Amikor is direkt kimegyek, de csak az előszobába. Hogy
kivüri kijabál, hogy:

-- Annusi Gyere ki mama! - Mintha anyám kiátott volna.

Akkor kimegyek a szobába, mondom anyának:

- Anya! - mondom, - maga kijabát?

Aszonnya:

- In, édes lányom, nem kijabátam.

Moncom, valaki kivüri. A kutya meg erőssen ugatott. Ugye
benn a szobajót nem mertem akkor kinyitányi né. És má anyu
is hallotta így, hogy kiátott. Vagy az én hangommal, vagy pojig
az öregpapa hanggyával.

Nem szabad akkor kinennyi tanítottó ur.

/Mát na kilép az ajtón, akkor mi történik vele?/

Elvisszik.

/Es mi az, ami így kiabál?/

Hát azt nem tudom tanító ur, azt jába mondanám, hogy
mi az.

Halott vőlegény.

Szentahályhegy, /Somogy m

Gy.: Sperjessy Ernő, 1964.

Egy lán menyasszony vót. És a vőlegényit elvitték,
hiboruba. És a lán nagyon sirt érte. - Ezt is a nagy-
papa meséte.

Nagyon sirt érte. Aztá ement a javasasszonyho, hogy-
hát mogyá meg ünéki, vese ki vagy kártyábu, vagy ünese
meg, hogy hogyan tunná azt ő meg, hogy él vagy hal? A
vőlegénye.

Akkor azz monta neki: mennyen a temetőbe, ásson ki
egy koponyát. És azt tegye este napnyuktakor főnyí,
éjjelközé fösse éjjélíg. Tizenkét órára annak ott kö-
lennyí.

És aztán közbe nem magyar koponyát ázott ki, hanem
német koponyát, a lán. És Jugoszláviába történt, szóva
Horvátországba.

És aztá ugy ahogyan főzte a fejet, ugye az nem ma-
gyaru monta, hogy: "Gyere, gyere!", hanem németü: "Komm,
komm-komm-komm, komm komm-komm-komm-komm. Ahogyan forrt.

Feceresak odaállitt a katona tiszta fehér lómn:

- Holtnak holt a baráttya, elevennek eleven a be-
ráttya. Kedves eleven barátom, gyere kil!

Akkor az kijön. Assongya:

- Szedd össze a ruhádat - assongya, - és gyere velem!

A jány hama összekapta a ruháját, belekötötte egy ken-
dőbe, és:

- Gyere, üjj fő a lóral!

Hát ledobta a lányt, a menyasszonyt a lóra és fölűt ez.

De gyanus vót nagyon a lánynak, mer azt monta mindig, ugy ahogyan vitte lőháton, holdvilág vót:

"Szépen sűt a holdvilág,
Szépen sétának a holtak.
Édes rózsám, fész-e tőlem?"

Hogy a lány mindig azt monta, hogy:

"Nem félek, velem a jó Isten."

Első vót a jó Isten.

"Velem van a jó Isten és te is!"

És az nagyon messze elvitte. Ojjan messze elvitte, hogy hát híret se hallották annak a jizének, ahol möghát kinn, valahol a frontonn.

És amikor odaértek a temetőhő, ott a ló eltűnt előllük. A földön vót a lány is meg a férfi is. Odaértek egy sírhalomho, a sírhalom nyitva vót. Ugy, mintha ki lett vóna ásva. Ugy szét vót nyillva. Asszongya a lánynak, hogy:

- Menny é, le!

- Jaj, - asszongya, - aranyos bogaram - asszongya - én nem megyek le. Menny é le te előbb, majd - asszongya - te levészöl engem.

Hát a lánynak a jó Isten azért adott észt. És aztán lement akkor előbb, akkor a lány meg ledobta a nagy cuccot neki. Amíg az észt tépte, addig az meg aztán elmenekült.

Hát hová menekült? A falu végén vót egy ház, a legszélső házná világ vót. Hát oda ment be.

De mér vót ott világ? Azér, mer ott is halott vót. Hát ugya a halottas szobába egész ójje világónak. És nem a másik szobába

ment be, ahun vótak az élők, hanem oda ment be, a halottas szobába. Asztá odabujt a kálha mellé.

Asztán eccercsak odaál a izé, a halott az ablakho s megveri az ablakot, ugy ahogyan a halott fekszik az ágyon:

"Holtnek holt a baráttya,

Elevenek eleven.

Holt barátom, add ki aszt az elevenit!"

Akkor a halottnak a keze megmondút az ágyon. Akkor mikor ná-soccer monta, akkor fölút. Megen ugyannasz a szót. Amikor har-maccor monta:

"Holtnek holt a baráttya,

Elevenek eleven a baráttya.

Hoi barátom, add ki aszt az elevenit!"

Akkor fölút ugy, hogy a lábai lelógtak.

És az elatt az ágy elatt, ahun a halott fekütt, az elatt meg vótak kiscsibék. Ojjeanyok, hogy ná kukorikótak a kis kokasok. És kiszalatt az egyik kis kokas a szoba közepire és el-kukorikóta magát.

Akkor aszt monta a halott:

- Köszönheted a holtak kutyáinak, hogy a holtak kutyái elugatták megukat. Majd megtanittanálak ara, hogyan kell egy holtnek békét hannyi!

Ez nem vicc, tanítottó ur. Ez, öregpapa ugye, az megjárta a világot, még tuggya a nagy Uristen mére nem járt, hogy jártak zenónyi. Noszasak ú, többen is innond. Há a többiek is meghátek még előbb mind az öregpapa.

És asztán hét évre kerüt haza a lány. Ugy, hogy évrü évre ment mindig szógányi tovább, tovább, így ért haza a lány a hazájába.

Lucasasszony.

Ak.: Zsin Jánosé,
Gerencsér Anna, 55 éves,

Szentmihályhegy, /Bemogy u./

Gy.: Borjossy Ernő, 1964.

Lucia napján mondták az asszony. A másik, a szomszédasszonya meg azt mondta neki:

- Milyen rossz te, szomszédasszony, asszony, - igazán
Lucia vagy!

Á - asszony, + mire a Lucia ide kerül, addig én kimocok.

Esztá a Lucia esetét, aztá belekötte a pallóba és aztán
kipálotta.

Ésér nem jó Lucia-nakor monyi!

Jadvérc.

Ak.: Zsin Jánosné,
Gerecsés Anna, 55 éves,
Szentmihálybogyó, /Bonyóczy n./,
Ny.: Perjeszky Ernő, 1964.

Nagyapám mesélte, hogy ilyen ló volt, hogy egy lány nagyon féljeltosta a völlegénye után. És a völlegénye alhatta és azért, hogy utána jöjjön repibe győne a völlegénye, de ő mindig aszerint. - Öregapám szokta mesélni.

És azóta megjött, de nem az, hanem ez a Jadvérc.

És azóta akkor elregelek ezt a Jadvércet, hát hogy néz ez, hogy a lán az nagyon tenkrement, tenkretette nagyon, akkor elregelek gabyanadrogga.

Úgye valamikor az elsonadrágba ló volt, fűző. És avva. És annyit dolgoztattak vele, többet évtől a kocsim mind egy ló. És akkor kieresztették, hát az bizo pisakitott, amire ment. De nem égett, csak pisakitott. És őj büdös volt, hogy nem lehetett megvárni.

Ludvérc az égen.

Ak.: Zsin Jánosné,
Gerencsér Anna, 55 éves,

Szentahályhegy, /Somogy m./

Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Az amikor megy az égen, tanító ur, eccer láttam én is. Az ojjan izébe megy, mint egy fehér négyszarkos lepődő. És az elaje ojjan mind a csuka.

En is eccer láttam, még a boldogut öregpapa ét, asztán kiment este, ugye ki kellett mennyi, asztá szaladok bet

- Jaj, - mondom, - szótam vóna - mondom, - gyűjjenek ki! - mondom. De - mondom - onn sebessen ment. Ment valami az égen.

- Na miar? Mi as? - aszongya.

Mondom:

- Öregpapa! Akkorá vót, mind egy lepődő. És ment az égbe - mondom. - Nem is onn igen magassan.

Aszongya:

- Az ludvérc vót. - aszongya. - Biztos valahová jáb. Akkor az uram is meséte, hogy ott ahol ő, Murarátán, vagy Felsőszemenyén, vagy hol, ott is ijen történt. Hogy ott is így járt egy izé, egy fiatalemberhős meg lány képibe. És hát ugy ténkretette a fiatalembert, hogy ná összefonyta a lábait.

Na asztá akkor hát hogyan tuggyák elfogyni?

Akkor elfogták így, gatyamassagga. És befogták, akkor ojjan vót mind egy ló. Ojjan alaktya vót mind egy ló.

De aztán az ajtót is le kellett izényi gatyamaszaggal és abba vót a izó, a gyöplő. A gyöplü, akkor az a szájfék. Minden-félője abba vót neki. És úgy horták ki. Assongya, anyi trágya vót mind a fészkes fene, de mind kihordatták vele.

Na azt, mikor eleresztették, aztá paratézett az ugy, mind a hét nyavalakórság. Ára nem lehetett megsaranyti.

Garabonciás.

Ak.: Zala Jánosné,
Gerencsér Anna, 55 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Sperjessy Ernő, 1964.

Es ott vótam a mustohaapánnak a testférényé. Hol a csudába, na? Kanissa mellett mi van, Szepetnoken.

Es ottbenn vótunk ugye lányok, meg a gyerekek is ottbenn vótak, a nényének a gyerekei. Es aztán begyűtt egy magas, öreg, báccsi. De magas vót, talá vót két méter magas. Es azt mondta:

- Dícsértessék a Jézus nevel - Assongya, hogy: - Kérek egy pici koronát!

De véltlenül én ott vótam.

Es sütöttek kenyeret. Levágtak neki egy hatalmas nagy karé puha kenyeret. Szép fehérret. Elfogatta azt is. Akkor attak neki egy koronát. Aztonta, hogy:

- Az Ur Jézus fizesse meg! - Avval kiment.

Tannitő ur, mentünk utána valami heten vagy nyócsann, kik ottbenn vótunk. A kisajtóig láttuk. De a kisajtóno őrt, ott eltűnt, többet semmi. Se fő, se le. Hát hogy mi vót az, nem tudjuk. De aztonták, hogy az biztos, assongya, hogy az egy garabonciás.

/Jégeső nem volt utána?/

Nem vót. Mer kapott, amit kért.

Rossa fű.

Ak.: Zsin Jánosné,
Gerencsér Anna, 55 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Sparjessy Ernő, 1964.

Hát az öregpapáinkal is megtörtént. Énont így a szomszédba, ugye mind az öregember esegy. Asztán várgyuk haza. Hát nem vót még sötét, há valamive vót később mind most. Há talán egy fél-óráva később.

Asztá ugye vót kutyank, asztá ugye a kutya megismerte a hanggyát. Hát kimegyek, kiabálok. Mondom:

- Nagypapá! Öregpapám! Hát hová megy?

Asszonya:

- Hopp, hopp!

Mondom:

- Hová megy, öregpapa?

Asszonya:

- Megyek haza.

Há mondom:

- Gyűjjön, - mondom - a kutya után, majd az hazavezetél!

Hát hová? Tilosba akar menni?

Hát az biztos ilyen rossz fűre. Pejig nem vót berugva. Az ember az gondumá az ember, be vót rugva. Nem vót berugva. És asztá az ember gyereke, elizét. Ha nem szótunk vóna neki, Énont vóna szegén Tilosig. A kutya. Kutya vezette haza. Montam neki: csak gyűjjön a kutya után. Így a kutya után gyütt haza,

- Hát - asszonya, - kedves gyerekeim - asszonya - hát ha nem szótok - asszonya, - emegyek tuggya Isten, hova.

/Es ő is azért ment el, mert rálephetett valami ilyen fűre?/

Hát azja valami ilyen fűre lépégetett rá. Hogy etévett. Hát ott a horgosba ahol van az utom. És ott nem gyűtt fő, hanem ment le, Tilos felé.

Hanni.

K.: Zsin Jánosné,
Gerecsér Anna, 55 éves,
Szentmihálybegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Asztá akkor is még lán vétan. Kim Magyarókná aprítottunk kipoztát. Nem is! Pollat fosztottunk. Hazudok.

Asztán a Kalanics Bálint jött oda. És azt hitta birkóznia egy kicsin ember.

Még is mondom, hol, tanító ur. Mind a Magyarók házuat elkerüli és van az a gyalogút be, az agácásba. Ott várta. És assonta neki, hogy:

- Gyere velem, birkózzunk! - Ennek a Bálintnak.

- Á, - asszonya, - az anyád istennyilát, én mennyek teveled birkóznai? - asszonya.

Vót nála bet, asztán meg akarta ütöni.

Avva féreugrott, megan nagyobb vót. Ugyhogy mire harmac-cor hozzányújtotta a betot, hogy megiti, ára ná oca nagy vót.

Akkor bise hátrát itt a gyerek, hogy viassagyütt oda, ahannajd elment, de ott is ojjan rosszu vót, hogy majhem ugy mostuk föl a gyereket.

Még mindig él az az ember. Megijett. Nem bántotta.

Akkor ajis aszt mondta, hogy:

- A szekeressz vergyen meg!

És akkor etünt elülle.

Hanninak szoktyák mondani.

Tyúk megnyomja.
Fitokentés helye.

Ált.: Újvári János, 75 éves,
Gerecsény Anna, 55 éves,

Szentainbályhegy, /Somogy m./,
Szentainbályhegy, /Somogy m./

Gy.: Eperjessy Ernő, 1965.
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Ott a vén házba laktak. Vót egy kis órn vörös kutyájuk és az erőssen ugatott. És kiment.

És a horgosba, a templomi horgosba ment föl, mind a templomho mind földenyünk, a horgosba, főnek, abba tulsó felébe. Ott is éppen randa ordítás vót, hogy az se ló, se ökör, se bival nem vót. De hogy mi vót az, a nagy Uriston tuggya.

Este kilenc órákor. Eecer vót. De a kiskutya annyira megijett, hogy a nagypapának így a lába közzé szorult. Még megrugta a kiskutyát. Hát úgy ément a kiskutya, hogy három nap nem mert előbujni.

És az öregpapa meséli.

Hegyi szellem,
erdei szörnyeteg.

- 21 -Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Asszonyvár, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1963.

/Mondd el, mit hallottál ezektől az öregektől, hogy milyen tündérek léteznek?/

Létezik hegyitündér, akkor erdei szörnyeteg, vizi-tündér. Ez a nevük. Csak a Zombornak van neve. Zombor, hegyi szellem, erdei tündét.

Ez a hegyi szellem, mikor hegycsuszamlás van, omlik rá, úgy eltemet valamit, vagypejig télen, mikor lavinaszakadás van a hegyekbe, eltemeti a falut, akkor mingyá áldozatot mutatnak be a hegyi szellemnek, hogy többet ne csinájjon velük ijent, hogy mence meg őket a további csapásoktu.

Eszt az erdéli ember meséte.

Az erdei szörnyetegrü is az meséte, hogy az a vadász szerencséjühöz szolgál, az az erdei szörnyeteg. Mikor szoktak menni vadászni, akkor annak szoktak bemutatni áldozatot, hogy legyen vadászatba jó szerencse. Elejtettek egy vadat és akkor asztat így mágján elégették. És hogyha főfelé szát a füstye, akkor lessz szerencse, de hogyha le, így széjjement, akkor nem fogatta el az erdei, a hegyi, vagyis az erdei szörnyeteg. És akkor nem is vót szerencse és akkor nem is mentek el vadásznyi.

Tündérek,
bálványok,
táltosok.

- 22 - Ak.: Szlávecz István 13 éves,
Asszonyvár, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Hát a vizitündérek, mikor árviz van. Akkor szoknak áldozatokat bemutatni, hogy ne legyen árviz. Ezt is az erdéliek.

/És mit adnak áldozatnak?/

Aszt nem tudom. Csak hogy áldozatot mutatnak neki be.

/Nem ugy mondták, hogy ajándékot adnak neki?/

Nem. Áldozatot mutatnak be.

/És hogyan lesz valakiből bálvány?/

Hogy elátkozzák és asztat kívánnák neki, hogy vájjon kővé, vagy ijesmi. És akkor azon a hejen, ahun akargyák, ott kővé mered és ottmarad. És amig fül nem oldozzák, adig nem mehet el onnajt. Nem is tud semmit... Erre mongyák, hogy bálvámmá változott. Ezt is az öreg Erdéji meséte.

/Nahát akkor mijenek a táltosok? Milyeneknek mesélte?/

Három lábuk van. Elő van kettő, meg egy háttu. Táltos. Kabala, ugy mongyák. Igy monta zöreg: táltos kabala. Ez ló. Háromlábú ló. Fehér. Tiszta fehér. Szárnya. Szárnyas lovak. Ijen három lába van és háromlábú kabalának mongyák.

/Mást nem tudsz róla? Mást nem mesélt?/

Nem. Csak, hogy vannak ilyenek is.

Vizimáror,
viziszulák.

- 23 - Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Asszonyvár, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

/Te láttad azt a tavat, ahol ezek a vizimárorok
meg szoktak jelenni?/

Láttam. Ott szoknak halászni. Van ijen viziszulák.
A halakat pusztittyá. Az is ijen szellemi dolog. Ijen,
mind a kardhal. Ijen hosszú. Aszt is az az öreg Erdéji
meséte. Az a neve, hogy viziszulák. Halakat pusztittyá.
Ijen hosszú, ijen nyulván. Hosszu, kétméteres. És az
pusztittyá a halakat. Ha valaki elátkozza a halakat és
beleküdik, reggēre az egész hal megdöglik a halastóba.
Pusztittyák vele a halakat. Eszt is úgy küdik. Átokkal
küdik.

Hát mostmá éjje, éjje tizenkét óra fele részegen
gyütt haza a Baskiéktu. Még ott laktak, mostmá nem ott
laknak, Baski Vica néniéktü. Asztán odaér a Báránkóékhoz
ott van egy hid. Eecercsak előgyün egy nyul és sirt.

Utánna a nyulbu kutya lett és utánna egy nagy feke-
te ló. És othatta, ment tovább és eecercsak aszt hājja,
hogy csobbanik az árokba a viz és beleugrott a ló.

És nem vót utánna má semmi.

/Ez régen történt?/

Mast valamikor. Még nem vót akkor hó. Az idén.
Gyütt haza részegenn. Be vót rugva.

Tavassza vót. Tavassza.

/Hogyan történik a boszorkánytudomány átadása?/

Nagy hordóba beleütetik, akinek át akargya anni.
Aszt akkor ottan mormol fölötte valamit. S akkor avva
átveszi.

/Kinek szokták átadni? Saját gyerekeknek?/

Ugy tudom, hogy saját. Másnak nem aggyák át.

/És arról hallottál, hogy valami oknál fogva futkoznak
a ház körül meztelenül. Ezt mikor csinálják és miért?/

Nem én montam eszt el.

/Hát mi történik akkor, ha valaki ok nélkül körülfutja
a templomot?/

Hát így megcsináták fogadásbu. És monták a gyerekek,
hogy fussuk eccer körü a templomot. Hogy amikor má kilences,
kilenceccer fussunk körü, templomot, akkor má nem bir jól
futni és végin mikor hát pont kilencediket akargya furni,
pont hogy má odaér, ahonand elindut, ott nem bir má semit
csicsáni, csak leül. És azér, annyirén meleggye van, hogy
nem bir má futnyi se, hogy akkor nem bir addig onnand el-
menni, mig valaki. Hiába van egy másik ottan, akive fo-
gattak, hogy ott lessz. De az hijába van ott, mer az,
annak nem , addig nem tud elmennyi onnadj, mig egy idegen
ember nem jön oda. Az segitti el onnét. Akkor már visz-
szajön az ereje.

/Mit tudsz a nyilas emberekről? Hol élnek ezek?/

Ezek erdőbe élnek. Négy lába, mind egy ló, oan a teste. Csak innej a nyakrésztü már feje van. Emberi. És két keze van, és nyilla lövöldöz. És hogyha valaki rálü, akkor visszalü neki. És akkor elalszik az ember. Akire ráló, az elalszik. Nem tudom, hogy meddig alszik, de az elalszik.

Ennek nem tudom a nevit. Asziszem van neve, de nemtudom a nevit.

/Ki mesélt neked erről a nyilasról?/

Papa.

Gyűttek haza egyszer favágás^{bu} a hegyen körösztü.
Ott, abba a szemköszti hegyekbe. Este gyűttek. Itt, ebbe.

És gyűttek haza valami nyócam vagy tizen, favágók.
Este. Jó sötét vót má.

És hegyen körösztü éjje ijen lovakkal, nagy cicomával
gyűttek a lakodalmások. Akárhogyan akartak elmenni, nem
lehetett elmenni, mer valami láthatatlan erő visszarántotta
üket.

És ojan este kilenc óra felé belekeverettek és regge
ötig, kakaskukolásig nem lehetett emennyi, addig köllött
velük menni.

/Táncolni nem kellett nekik?/

Nem, csak menni köllött velük.

/És mi lett volna, hogyha tovább is menni kell?/

Akkor má nem birták vóna. Elfárattak vóna. Egisz
éjje mentek.

Éjjeli madarak.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,

Éjjeli pénz.

Asszonyvár, /Somogy m./

Éjjeli tüzes lovak.

Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Éjjel nagy madarak szának, alkonyat után. Levegőbe.
És mekkaptya zembert és elviszi. És valahol leteszi.

/És mi az az éjjeli pénz?/

Hogy szól egy fényes pénz éjje és aki asztat megfogja, vagy utánna kap, akkor megégeti.

És aki nem foggya meg, az meg odaszál hozzá és az övé marad akkor. És akkor másik nap sok kincset talál.

Éjjel nagy csorda tüzes lovak vágatnak. Ijen hegyen. Ilyen hegyeken keresztül.

/Ezt is itt hallottad a hegyen?/

Nem. Eszt attu az öregasszonytu.

Egy nagy sárga tök gurul így, horgosokba. Hol van nagy horgos, meredek horgos, ott ha megy valaki éjje, nem szabad benn menni lefelé. Fölfelé szabad. Csak lefelé nem, mer akkor utánnagurul egy nagy sárga tök és az beszél hozzá. És nem bir onnáj elmenni. Addig gurul utánna, mig csak ki nem ér a horgosbul. De mikor kiér a horgos szélire, akkor nem bir elmenni. Akkor a tök beszél hozzá.

Virágzik a pénz?/

Igen. Ijen nagy, lila fényesség tör ki ott.

/Mesélj nekem, hogyan emelték ki a sárkányt és ki látta?/

Asztat a dédöreganyám látta. Öröztek ott a lippai gödörná, s akkor gyütt egy nagy fekete fölhd. Aszitték, hogy elvisz mindent, hogy esik az eső.

Vót egy nagy dörrenés, egy villámlás. És akkor megjelent egy nagy ember szekérre, fönn a levegőbe és egy kötelet eresztett bele abba jukba.

Az vót a garabonciás és kiemete vele a sárkányt.

És milyen volt az a sárkány?/

Ojan nagy, hosszú szárnya vót. És kiemették azza a kötéllel. Ijen hosszú, vastag, pikkejes. Mind a krokodil. Nem vót neki lába. Csak szárnya.

/Tollas volt, vagy mind a denevér?/

Ijen csupasz, mind az egész teste, tiszta csupasz vót. Mind a denevér.

Feje egy van. Egy feje vót neki. És ez itt lakott a loppai gödörbe és mikor kiszabadította ja izé, ijen rabságba vót benn. És mikor kiszabadította a garabonciás, akkor többet vissza se gyütt. A luktya megmaratt. Az megmaratt sokáig. Tudom hun van, láttam. Láttam is. De má betemetődött. Még tavaj lehetett látni.

Svečár.

-36-

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,

Asszonyvár, Somogy m./

Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

/Frissen, nemrégiben látták megint a szvecsárt. Kik látták?/

A munkások, akik gyűttek haza. Pista bácsi is látta. Többet nem tudok. Ajis látta.

Egy nagy lavor. Akkora. Csak keringett a verembe. Más nem.

Mikor még a papa, ojan öt-hat éves vót, édesanyáva tementek fosztani a szomszédba és nem messze a háztu meghat egy ember.

És gyüttek haza oan éféltájba és akkor aszongya a papa:

- Odanézzen mama, mekkora szép kutya van ottan!

Aszongya:

- Hol? Hol? - Hát az nem látta.

Akkor megin mongya neki:

- Nézzen mama, mekkora kutya van ottan!

Akkor monta neki, magyaru monta neki: Glejdi máma!

- Nézd, mekkora kutya van ott!

De az nem látta sehun. Szép, nagy bozontos ~~kutyaxvák~~ bundás kutya vót. És sehogyan se birt, mást nem is tudott mondanyi, csak :Gledi máma! - Nézzen, mama! - Mást nem tudott mondani.

/És akkor eltünt?/

Nem. Ott vót az a kutya tovább és mikor odaértek ahó a házhó majnem, ahol ez a halott vót, ott egy nagy fejer ember lett belülle. Nagy óriás. És oda bement.

Akkor monta a mamának az édesannya, hogy az gyühetett haza. És akkor má tudott is a papa mást is mondani. Addig nem, ameddig az e nem tünt.

Utánna má nem történt semmi.

Édesapámtu hallottam, mikor még Szentpálon lakott, még fiatal gyerek vót. És akkor mikor ottlakott Szentpálon, akkor járt be még a faluba egy garabonciás. És annak vót egy nagy sárkánykigyója. És a faluvégen vót egy egy nagy kut, és ott benn szokott lenni az a sárkány. Ott szokott tanyázni. Azon jött mindig az a garabonciás.

És annak szárnyai vótak. Oda mindig beleröpüt, abba a kutba, mikor a garabonciás meg bement a faluba és ott kéregetett tejet. És aki nem adott neki, annak is tulta, hogy hány fazék tej van a kredencbe, vagy akárhol megmonta, hogy hol van a tej. És kért tőlük, és az egy könyvet vitt mindig magával és abbu imátkozott.

Aszt a könyvet lerakta, ha kapott tejet, de ahho nem szabadott hozzányúni a gazdáknak, mert ha hozzányút, akkor nem, akkor nagyon rákiabát s akkor még vót mikor meg is büntette őket. De aszt nem tudom, hogy mivel.

És akkor mikor megitta a tejet, elment, köszönt, akkor ment tovább az egész faluba. De ha nem attak neki, akkor mérges vót nagyon, kiment a sárkányához és akkor azza együtt érepüt és akkor abba a határba, ahun nem attak neki tejet, nagy jég esett.

És eszt édesapám látta is mindig, a faluba.

Eszt is az édesapám meséte, hogy még akkor is, még fiatal gyerek vót és ott az ő határukba, ott Porokszentpálná, ott kinn a határba, oan nagy dombon. Ott, akik má meghaltak ijen emberek, és azok, ijen mérnökök vótak, akiknek nagy birtokuk vót és hát fukarek vótak a másikhó, hogy nem attak neki földet.

Es akkor ugy büntette meg az Isten őket, hogy mikor meghatak, hazajártak. Tiszta lángba-tüzbe, kinn, kinn a, ott a határba, fönn a dombon tüzes pálcák, mérőpálcák fogtak és avva mérték a határt.

Es eszt édesapám megnészte.

Es mikor mentek hozzája köze, akkor lebujtak a föld alá, mikor elgyüttek megen, akkor meg ujra fölbukkantak, ujra mérték.

Eszt szokták minden este nézegetnyi. Ezek a tüzes emberek.

Csodás nyul -
nagy part.

-34-

Ak.: Lakatos Rózsa, 15 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Édesapámmal történt. Hogy mikor még, má, hát akkor má felesége vót, mikor ement eccer ijen husvét, bőjt nap-
tyán, nagypéntekenn vadásznyi. Asztá egy nyulat látott. Puskája is nála vót, be vót tőtve és rácélozott. És a nyul eire elkezdte fenyegetni az első lábáva. Fölüt és fenyegette.

Édesapám megijett, asztá nem. Akkor elsötétedett előtte, nem látott semit. Nem tutta elhuznyi a puskáján a ravaszt. És a nyul meg elfutott. Mikor esötétedett nem látott semit api. És akkor mikor fönn má, újra kivilágosodott előtte, előtte vót egy nagy-nagy part és ezen a nagy parton út az a nyul és fenyegette. Megen fenyegette édesapá,at és akkor megijett és ement haza.

És akkor többet nem mert emennyi nagypénteken vadásznyi.

/Ez a nagy part máskor is szokott elébe jönni?/

Nemtom. Csak akkor vót, máskor nem. Hát így szokták megbüntetnyi, hogy nagy part gyün elejbe és akármerre menne, nem bir elmennyi, mer ott van előtte. Azon nem bir keresztümenni. S mikor elmegy az az idő, akkor eltűnik, előlle. Az öreg Szukicsnak is eccer jelenkezett. Annak vót.

Fiumébe. Ijen kalóz, tengeri kalózesapatot kilőt-
tek, ugy megsemmisítették őket, hogy meghalt az egész.
Belefullatt a tengerbe. És őjjel ahogy kinn vótak, őrt
átak, második világháboru alatt vót. Átak őrt és lát-
ták, hogy gyün az a kalózesapat hajón feléjük.

És megin beléjükklőttek ágyuval, de nem taláták el.
Akárhugyan céloztak, nem taláták el.

Ez má csak a szellemük vót. Hajóva gyüttek feléjük.
Akárhugyan ágyuzták, nem taláták el.

Ha valaki meghal, és fuj a szél mongyuk, akkor asz mongyák, hogy azér fuj a szél, hogy mikor még ét, asztán a szelet szitta mindig. És hogyha, például ez így vót, hogyha valaki meghāt, akkor fujt a szél így és akkor addig fujt a szél, mig csak ē nem temették.

Asz mongyák, akkor mikor temették, hármát mongyunk, most három napig nem temették el, akkor három napig fujt a szél. És, és eszt má én is tapasztātam, és monta. Eszt édesanyám monta, hogy mikor meghāt az az öreg Kele bácsi, akkor is. Így nyáron hāt meg és akkor is, mig ē nem temették, addig oan hideg szele gyütt, mer az mindig monta:

- A fenét ennek a ronda időnek, hogy! - mer ű mindig fázott mikor fujt a szél, vagy esett az eső.

És mongyuk amikor valaki az essőt szitta nagyon, az akkor, az esső esett, mikor meghāt. Mint például anyunak az öregannya, az a, vak vót má. S ajis mikor meghāt, s mink is mikor ementünk iskolába, még temetés akkor nem vót. Akkor, abba napba akarták temetni. Elmentünk iskolába, s mire mentünk haza, így ősszel halt az meg, hāt még akkor, még hóru szó se vót, se havaseső. Mentünk haza és oan nagy havaseső vót, hogy nem tuttunk lemenni. Ugye Pityu, te is āra emléksző. - Azér, aszongyák, mer mindig szitta az időt, hogy nem tudott ű kinn dőgozni, vagy kim

járni. Azér mongyák, hogy ezér esett ez a havas eső.
De annjirán fújt a szél, hogy csak na! Meg horta asz-
tat a havasessőt. És nem birtunk igen menni. Aszongyák,
hogy az annak a haraggya vót.

/Szóval nem szabad se az esőt, se a szelet, se a
havat szidni?/

Igen. Nem szabad szidni, aszongyák.

/És arról nem hallottatok, hogy a felhőt sem szabad
szidni?/

Arru nem hallottam.

/A felhőnek szabad aszt mondani, hogy fekete felhő?/

Van aki mongya neki, hogy nem szabad az égre kézze
mutatni, hogyha felhő van. Meg hogyha szivárvány van,
hogy nem szabad rámutatni a szivárványra. De nem akarják
aszt megmondani, hogy mér. Valamit tudhatnak és nem mon-
gyák meg. Nem szabad ujja mutogatni, csak ökölle köll
mutatni mindenre, mer akik ujja mutatnak, az szerencsét-
lenség.

Énrám szoktak kiabáni, mikor ujja szoktam mutatnyi.

De meg ha villámlott, hogy valaki mutassa a hejit,
hogy villámlik, aszongyák, hogy nem szabad, mer akkor
lekközelebb meg belecsap a villám abba, aki mutassa.

Mikor meghát a Horvát Lalinak a mamája, akkor mi a Kele Pistive mentünk Asszonyvárba és lementünk az ablakho. Kiváncsiak vótunk, bent hogy fekütt halottan az ágyon az öregasszony, asztá bekukucskátunk az ablakonn.

És oan nagy fekete madarakat láttunk az ágyon. Az öregasszonyon.

/Kánya volt, vagy mi?/

Én nem tudom. Valami ojan nagy fekete madár vót. És akkor efutottunk onnan.

És a köröszmama monta, hogy mikor bementek, a köröszmama monta, hogy oankor nem jó benéznyi az ablakon, mer hogyha bementek, akkor nem látták meg aszt. Csak hogyha az ablakon néztek be. Asszonyák akkor nem jó belenéznyi az ablakon, mer akkor az az asszony, aki meghal, az csinál neki valamit hogy, hogy ne lássa ütet. Asztán madarakat lát hejette.

/Szóval a halottat nézni nem szabad az ablakon. Bármelyik halottat?/

Bármejiket. Asszonyák aszt nem jó néznyi, mer akkor nem láttya aszt aki meghát. Csak sürűjjen röpkönnék fekete madarak. Föllü van a madár, de aszt nem látni, aki fekszik. A halottat. Meg aszt is szokták mondani, hogy a halottra, aki így baleset átal hal meg, asztá az az üveg van előtte,

azon lehet csak megnéznyi és annak a, ijen fejér kigyó
szok rátekerenni a fejire. Annak, ki balesetbü hal meg.
Eszet a mama monta.

Én tudok ojat ami meg Szenpálon vót, édesapám meséte.

Szenpálon vót. Édesapám meséte, hogy ott vót ijen babonás asszony. Nem is babonás, hanem vót neki egy békája. Hát babonás vót. Egy varangyosbéka vagy mi. Asztán az benn vót mindig egy sajtárba a béka. Oan egy nagy sajtárba, amibe moslékot szoknak adni a disznóknak. És abba bennvót. És mikor akart turóstésztát is, vagy akármit emni, akkor csak ökütte a békáját a szomszédba vagy akárhová és akkor az megfejte a tehenet, vagy. És nagyon beteg vót az a tehén. És akkor vitte haza a tejet. Neki. És akkor mikor abbu sütött rétest, hát mikor, ha ü evett, neki jó vót. És ha valakit mekkinát belülle, akkor ojan, ojan tiszta trágyalé ize vót. Meg ojan szaga is vót neki. A rétesnek, vagy akármijen tésztának. Mer csak az annak vót jó, akié vót a béka. Csak a béka gazdájának vót jó.

És mikor az asszony, hogyha így elment az a béka, ökütte tejér, vagy valamijér, akkor aszt a békát megszurkáták, vagy megverték, akkor mikor megnézték az asszont otthun, az oan beteg vót, azok a jelek, amit a békára raktak, aszt mind az asszonyon meg lehetett látnyi. Azért, mer a béka képibe az asszony vót ott.

És az ijen asszonyok, ezek a boszorkányos asszonyok mikor kimentek és nem vót tejük, ha a békát nem kütték,

akkor megfejték a kapulábfát.

Vagy türiköző végibü is.

/Hát azt hogy kell?/

Hát én aszt nem tudom. Csak ottan ekeszték, hogy valamit mondanyi és a kapulábfát, asztat ekeszték ottan simogatnyi és tej fojott belülle.

Meg a türiköző végit huzogatták, asztá fojott a tej belülle.

Meg aszongyák, hogy ezek, aki így tud, így szok fejni, annak van ijen koponya a fejeájába. És annak máshun nem szabad lenni csak a fejeájába.

¿ehát a vánkossa alatt?/

Igen, vánkossa alatt. Aszongyák, hogyha az meghal, annak nem szabad ahho hozzányuni. Csak ha akargyák, hogy beteszik a koporsójába, akkor csak úgy botta lehet bekészíteni a koporsójába. Kézze nem szabad hozzányuni.

Meg ojat is tudok, hogy Szentpálon vót, akinek vót, hát csak egy söprűnyel vót és asztá mikor nyulat akart enni, akkor csak kiment a kerbe, asztá csak egurította a söprűnyelet és fogott nyulat. És asztá akkor abbu ettek.

De más má aszt hiába próbáta, mer nem tutta csináni.

De én eszt ugy /is/ hallottam, hogy kapáva lőtte le az őzet. Igy kapátak a földön, valamit kapátak, s akkor látta, hogy megy az őz. Igy az az ember mindig maga szokott kapáni, igr külön. Nem törődött a másikkakka. Aszongya, hogy ő, hogyha akargya, ő még a kapanyéllé is le tuggya lóni az őzet, vagy akármijen vadat.

En eszt má hallottam igr többször.

A szoknyalüdzés.

Annyit lüdzsztük és az egyistennek nem tultuk etalányi. Pedig ojan két méterre. Dgazgattuk is. És nem tudtuk etaláni.

Xié volt a szoknya?/

Az öreg traktorosnéjé. Rozsák mamájé. Nem is tudom mi is vót a rendes neve. Valami Takács Józsefné vagy mi.

Ø boszorkány hirében állt?/

Boszorkány hirébe át. És mikor mi, ugy szoktunk, hogy mikor mi szoktunk menni, és akkor szoktunk hozzá igy köszöntenyi. És akkor pedig, vót neki pénze és akkor aszonta, hogy őneki nincsen pénze azért, hogy ne tuggyuk meg, hogy őneki mennyi pénze van. Inkább akkor kockacukrot adott. De aszt is igy a markába előbb meg szokta, izé, rázni és akkor igy csinát: phü-phü-phü-phü. Akkor:

- Anyád, apád! - ijesmit mondott.

Asztá akkor mi nem ettük meg a cukrot, mer má látuk, hogy micsinát vele. Akkor edobátuk kinn a cukrot.

//rra is mondott valamit?/

Mondott valamit. Valamit ráóvasott. Igy megrászta a kezibe, asztá akkor má igy mekköpkötjeasztá: Apád-anyád igy, ijesmit mondott. De mi nem vártuk meg, mi futottunk csak ki.

Én is má hallottam ijen garabonciást, hogy vót neki egy ijen tarisznyája és abba minden ijen álatcsontok. Akkor embercsontok. Ahol talát ijen csontot, aszt mind főszette. Mongyuk baromfinak a csontyai.

És ha valamit akart, így mekkinéni valakit, hogyha úgy ki vót, havergyát, vagy valaki, aki ismerősse vót, asztán csak aszt a tarisznyát megrászta és a, amit akart, az vót ott előtte. Csak monta, hogy mit akar "most enni vagy inni. Az vót előtte.

És mongyuk, hogyha aszt, mer monták, hogy van egy garabonciás, de nem tutták, hogy ki az. És asztán hogyha amyirán keresték, hogy ki az, akkor ő akarta, magát átízéte juhásszá, hogy ü, ü terete a birkákat úgy a legeelőre.

Asztá hogyha pedig akarta magát, hogy csordás lett belülle, hogy a teheneket hajtotta, vagy hogy kanász lett belülle, ijesmit. Tutta így az alakját változtatni.

/Ezekkel a csontokkal ételt, pénzt és egyebet is tudott varázsolni?/

Igen, tudott így pénzt varázsolni. Csak aszt a tarisznyát így megrászta. És ha a tarisznya nem vót nála, akkor nem tudott semmit csinálni. Akkor ő is oán vót mind a

másik ember, csak nagyobb.

/Fogai milyenek a garabonciásnak? Nem mondták?/

Dupla. Aszmongyák, hogy annak dupla sör foga van, allu is, föllü is.

Csak asz mongyák, hogy nem jó oda mutogatni, mer akkor másiknak is ollan nő. En nem tudom, de így hallottam.

És azt hogy lehet kitanulni, aszt a garabonciás mesterséget? Erről nem meséltek?/

Hát eszt nem lehet kitanuni. Asz mongyák, ez régen létezett, egy ijen ember vót és az nem itt. Ide lejárt a fődre, de nem itt ét, hanem valahun fönt. Mit tudomén. Menyországba vagy hol.

És ha most mongyuk az egyik meghāt, akkor annak a fiai vótak ijen garabonciások. De így, így nem hallottam, hogy az asszony lett vóna. Csak férfit. Így asszony még nem hallottam.

Ak.: Kele János, 14 éves,
Asszonyvár, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Egy nagy erdőbe sok kigyó van és azok mind egy hēre gyűnnek össze. És a fejüket egy hēre, középenn van a fejük és ott fujják aszt a követ.

Asztá akkor egy hejt van egy ojan gyönyörű nagy szines kő.

És ecor édesapám látta űket és közibük dobta a baltáját és a baltája is tētűnt, meg a kigyókő is, meg a kigyók is. Nem taláta meg űket sohase.

Ak.: Andróczy Rémnáné,
Hersenek Katalin, 64 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

/A mrakról mit tud? Szokta magát is nyomni?/

Igen. Akkor zédesanyám szokta mondani, hogy, óva-
sott mindig. Mer ojan rossz vót, hogy, ojan nagy, nagy
kalapja vót neki. Hogy gyütt.

/És maga látta ezt?/

Ja. Meg azok a, meg boszorkányok is. Mikor kislány
vótam, tizenkét éves, majdem a földbe tették és nem hisz-
nek, hogy van boszorkány. Pedig van.

Akkor az édesanyám gyógyította. Nem hitte az édes-
apám, se édesanyám, hogy egészséges vótam.

Hát aztá akkor eccercsak láttak, édesapám itthunmara-
dott, mer melomná mindig vót, molnár. Otthun maradott.
Aszongya, világítottunk egész éjje. Hogy lássunk, ki jár
énnozzám?

Há jó van. Elaluttak, nem? Én meg szenvedtem. Énge-
net nyargaltak. Boszorkányok nyargātak. És akkor mikor
fölkérettem, akkor jajgattam. Mind viz, rólam fojott,
a hajam, mind viz. Alig beszéltem.

Akkor fölkēt az édesapám, édesanyám és kesztek kér-
deznyi, hogyan lehet eszt gyógyittanyi. Mer ugye zorvosná
nem lehet eszt gyógyittani.

Akkor valami asszony mondta neki, hogy amivel szentének, füstőnek a templomba, aszt kö hozni, akkor aszt a gyertyát, mellik van megszentelve és mikor harangoznak este, akkor köll tenni asztat a szoba közepire, paraszt és asztat rá, hogy füstö~~tt~~ és három, ugy az ajtó előtt. Mer akkor vótak zsupposak, szoba, meg minden. Ugy tenni keresztbe kezét és minden kezibe, két szálat kihuznyi.

/Gyertyát vagy zsuppot?!

Zsuppot. Két szálat. Üstökből. Igen. És három helen. Hun jártunk. Az istálló, a konyha előtt, szoba előtt. Asztat a paraszra tenni, meg a, aszta szent, meg izét. Akkor én föllü átam, imátkosztam, édesanyám meg aszt a gyertyát gyujtotta, háromszor a fejem körü izéte és kifujta. Ugy az ut, hogy aszt kikö vinni, kifujnyi. Háromszor. Megén gyujtani. Megin kifujni. Megin. Ugy háromszor. Kifujta. Evvel gyógyított a engemet.

Azóta többet nem jött. Nincs.

/És akkor a mrakot is így küldték el?/

Aszt meg, az csak ugy maradott, az ottan hogy nem járt. Meg mikor kisgyerekem vót, akkor igen szok mennyi, Asszonyák, hogy aszt a gyereket is mindig kö, keresztetvetni, hogy nem. Kicserélnek. Sok gyerek, hogy nem rende, ugye.

/Arra hogy mondják? Hogy váltott gyerek? Cserélt gyerek?/

De azért nem engedte haza.

/És énekelt szépen?/

Énekelt, meg sirt, meg minden.

Férfi volt. Az itt elszökött.

A testvérem, meg az édesanyám. Mentek a malomtól,
aszt meléát.

Megint szól ez:

Gondóta, hogy a másik molnár ugye kijabál, hogy
együtt mennek haza.

Kiabál felé:

Megin szól a testférem:

Hát gyűttek a vízhez, térdig vót víz, keresztümenni,
vizen. Ez, ez este vót. Hát azok mennek, ez meg a közepin
a vízbe megy. És alig Má ott vót. Megfullattak
vóna. És gondótak vóna, mellik másik molnár. Hazamegy és
együtt mennek.

/És ez a vodenik, ez félig hal? Vagy?/

Ember! Ember egisszen.

/És milyen kárt tud csinálni? A halászok hálóját is
ez köti össze?/

Ak.: Szlávecz István 13 éves,
Asszonyvár, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Azikor asszonyok szülnek, akkor nem mindig születik
gyerek, hanem mókus, meg ijesmi. Patkány. Akkor nyul. Meg
kutya, macska.

És Kanizsán találkoztam egy ojan izévē, asszonya,
beszétünk. Láttam is a lányát, akkora mind én, hogy nyul
szája van. Tisztánn ojan mind egy vadnyulnak a szája, mer
elátkoszták. Megjósuták neki, hogy nyulfejú. Hogy nyulfejú
lány fog neki születni. És ez be is teljesít.

Nem tudom, hogy mér. Beszétünk vele itt, tótszerdaheji
asszon vót. Láttam a lányát is. Nyulfeje van neki. Ojan,
mind egy nyul. Ojan a szája is. Kanizsán láttam a lányt
is.

/És nem tudod, hogy mért születik valakinek például
kutyaszerü kölyke, vagy macska?/

Nem. Aszt nem tudom hogy mér, de hallottam, hogy szok.

/És ha megszületik ez a mókusforma, akkor ez mit esi-
nál?/

Eltünik. Elmegy. Pár nap ottvan, asztá elmegy.

Szukics, együtt haza az erdőrü, az ijen vadászbérlő vót, asztá talákozott egy kocsiva. Az öreg garabonciás rajt út és egy vastag könyv vót rajta. Elalutt az öreg, de nem huszta semmi a kocsit, csak ment a kocsi magátu. Az öreg meg rajt út aszt óvasott.

Főkérecedett rá az öreg Szukics, hogy engeggye fő, hazaviszi.

Aszongya:

- Tessék, öregem. Tessék. Gyere! Gyere fő, ēviszlek haza. Hun laksz?

Há megmonta neki.

Aszongya:

- Na, jó van.

Hazamentek. És főfelé az utonn elalutt a garabonciás. És elviszi a Szukics aszt a nagy könyvet. Magyaru vót, ē tutta óvasni. Óvas belüle. Eccercsak aszt láttya: szent ég! Má kilométer, meg kilométer magassan vannak a fődtü. Ahogyan óvasott ugy szát föl a kocsi. És má ojan magassan vótak, hogy nem lehet, nem láttak le a fődre. És mikor letette a könyvet, nem óvasott, akkor leszátak. Vissza.

Hogy előtte, a Lucanapra egy ijen kis karos padot
kő csináni és hogy az, pont mindennap egy kis deszkát
kő bele csináni. Egy szöget beleverni. És mindennap dé-
be. öt percig szabad rajt dógozni. Minden nap délelőtt
öt percig. Mikor deket harangoznak, aszt abba kő hagyni.

És aszt addig. És pontossan Luca napra, dére be kő
fejezni, este kő mennyi az éjjeli misére és azon üni
és akkor azon láttya, mikor azon ül, hogy hogyan gyűnnek
be a boszorkányok, a misére. És hogyan keringenek ottann.
Sörünn hogyan lovagónak a boszorkányok.

De nem szabad megvárni a misét, annak a végét, hanem
haza kő gyűnyi. Mer hogyha megvárgya, utonérik a boszor-
kányok, akkor széjjetépik.

/Tehát nem várja be. S mákor az nem visz magával?/

Az nem.

Asszonyvár, Somogy m./,

Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

/Mit látott az édesanyád az első világháboru előtt?/

Hogy majorba, mer egy a kétnyári majorba. Ott van a Balaton mellett. A kétnyári majorba mikor vótak. Mennyi idős vót? Oan husz éves. Még fiatal asszon vót, és ottan dógoztak.

És egy akkora gyerek mind én, ottan átak, ő meg az, mittudom én mit beszétek. Asztá a gyerek vette észre, mind az égen egy hatalmas nagy üstökös. Tiszta vérpiros üstökös, a fején körösztüment egy lángoló kard.

És akkor ott monták, hogy háboru lessz. És rá két-három évre megis lett az első. Az első világháboru meg is lett. Rá egy vagy két évre.

Nekem is vót ijen kigyóm. És emlékszek mikor a földvári hegybe, mekkérdezheti anyukátu is meg aputu is, hogy lőték agyon. Mer csak ugy hal meg a gyerek, ha má iszik a tejibü, a dudisüveget ha má megszoptya. A gyerekeknek. Asztán az enyimé is akkor akart gyüni.

Oan hány hónapot vótam? Öt, hathónapos. Ott vótunk földváron. Asztán rázták a cseresnyét. Ez fönn vót a cseresnyefán. És egy hatalmas nagy kigyó. Vagy öt méter hoszszu. Előbujt a pinceluk alu. Gyütt oda a dudisüvegö, amibü én ittam.

Hőj, anyuka szót apunak, apu ugrát le a fáru. Leugrott a fáru, majnem összetörte magát. Oda, kāróva odahuzott neki, de ēment.

Hazapakolóttunk és ēgyüttünk haza és apu mingyá ment az őrsre, hogy mijen nagy kigyó van és agyonlötték.

Egy öt méter hoszszu nagy dög vót.

Hogyha iszik az üvegembü, akkor ha agyonlövik, akkor én is meghalok.

Mindenkinek van egy ijen kigyója, aszt tartják. Ez a házikigyó. Gyerekkigyó. Ugyanojan mind a másik kigyó, csak nagyobb. Cifra. Sárga és piros. Cifra.

Aranybányába, ilyen picike kis emberek bányásszák az aranyat és annak a izéje alatt vannak ezek a, ahun dógoznak, onnadjt gyün elő ez a nagy fény. Ojan pici kis emberek dógoznak. Bányásszák az aranyt és onnadjt gyün ez a kis fény.

/Hogy van az, hogy az apró embereknel ha lakodalom van, akkor kidobálnak mindenféle tányéradat, meg micsoda?/

Ezek az apró emberkéek az aranybányákba lent ének és ott bányásznak.

/És most miképpen kerülnek ott föl ilyen tarka holmik a föld felszínére?/

Éjjel. És nappa is láthatatlanul fölgyünek. Láthatatlan kis lények. Ott jön föl a láng is, ahol ezek lejárnak.

/Akkor amit te láthattál ott, a berekfa tövében?/

Az is egy ilyen láng, egy ilyen lejárát lehetett. Hát többen látták má. Nem is eccer. Ott járnak le a törpék a föld belsejibe és ottan aranybánya van.

/Mit csinálnak ezek az arannyal?/

Ijen disztárgyakat szórnak föl. És hát aki eszt megtalálja, akkor az az övé má.

Mikor behajtott este a kanász, ment haza a csorda,
hát egy csöpött kis malac megy a disznóólho és ott van
háromezáz disznó. És regge bement a disznóólba és reggere
az egész disznó mind megdőglött.

Vót má vagy husz évve ezelőtt.

/Hát hogyha az a disznó valamilyen beteg állat volt
és vitte a fertőzést. Nem?/

Nem. Hát az má nem vót ottan. A disznó eltűnt. Reggere.
Hogy mit vót, de az eltűnt reggere. Az a disznó.

/Hogyan szokták elküldeni a férgeket? Csótányt, egeret, patkányt?/

Igy másnak a házáho? Vagy pedig elüldözni?

/Elüldözni./

Dohányt szoktak a jukakba tenni.

/De ugy nem szoktak nagypénteken zörgetni a padláson? Arról nem hallottál?/

Nem. De mikor is szoknak így az abrosz alá, meg a kutba tenni pénzt? Asziszem Borbála napkor. Meg a kukoricakasba pénzt. Meg az istállóba tesznek pénzt.

A kutba azért, hogy tiszta víz legyen, a kutba. Az abrosz alá meg, hogy minden butor jó legyen, hogy sokáig ájjon el. Az istállóba meg, hogy egészségesek legyenek az állatok. A kasba meg, hogy sok kukorica legyen, meg termésy.

Piros almát is szoktak bedobni a kutba, azt is azért, hogy jó legyen a víz.

Egy kis gyerek, megszületik a kis csecsemő és akkor az a szokás, ha mennek látogatóba, hogy piros almát tesznek oda melléje és ott van két-három napig, hogy ojan piros legyen. Hogy ne legyen beteg. Aztat szoknak odatennyi melléje.

A Köröszötös Gyula bácsi meséte, egy zánkányi ember, hogy üneki lekapta éjje a szellem a fejrü a kalapot. Elvitte. Nem vót semmi, aszongya, hát eccercsak ement a kalaptya.

Nem is taláta meg soha. Ugy ement.

/Szellem volt? Nem a mrak volt?/

Szellem. Láthatatlan. Nem látta.

Amit nem látnak, arra mongyák, hogy szellem. Amit látnak, az nem szellem. Annak van neve.

/És a dusica meg a szellem? Az nem azonos?/

Az nem. A dusicák azok, áru is hallottam, hogy mik zok a dusicák. Na! Most nem gyut hirtelen eszembe. Dusica, dusica. Azok a hozzátartozók, akik meghaltak és hazajárnak. Idegen, ijen más jelenségre nem mongyák aszt, hogy dusica, csak a hozzátartozóra.

/És azokat mikor szokták megvendégelni? Mindenszentekkor, biztos hallottad!/

Aszt ugy majnem mindig, azok hazajárnak, nem is tudom, hogy mikor. Hazajárnak azok mindig.

Éjje szának ijen nagy fejérv vagyis téjjesen fekete madarak, hogy még tiz méter is van a szárnytávolság-gya. És ezeket nem lehet lelőni, és aki például megdobájja, vagy rájuk lövöldöznek, akkor kisedik a szemit, meg ijen, fölemelik és elviszik. Beledobgyák a vízbe, meg ijent csinának az emberekke.

/Hogy hívják ezeket a madarakat? Nincs nevük?/

Nem tudom a nevüket. Van nevük, de nem tudom a nevüket.

És mért röpködnek?/

Ezek éjje, kísérteties, ezek kísértetek. Ezeket mongyák kísértetnek. Ezek a kísértetek.

Éjjeli pénz.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Asszonyvár, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Aki ojjan, lát ojan éjjeli pénzt, és hogyha utánnakap, akkor megégeti. És aszt lemosnyi nem tuggya. És örök életébe ojjan marad. Megégeti a pénz.

/És hol lehet ezt találni éjszaka? A földön?/

Röpül. Száll a levegőbe.

S ha valaki utánnakap, akkor megégeti. Belesüti a husba a izé, az alaktyát. Ott is marad örökre.

Dolgozó szellemek.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,

Asszonyvár, /Somogy m./

Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Maga kapál a kapa. Ojat is má láttam. Saját maga kapáta kukoricát a kapa. Világos nappa. Nem fogta senki csak kapát, maga.

Asztá ugy vágta a kasza a rendet mind a huszoneggy.

/Es ember nem volt?/

Ember nem vót. Sajátmaga kaszát a kasza.

/Es ki tudja az ilyent megcsinálni? /

Ez nem, ez ijjen, így ezek.

/No, de biztos valaki elvégezteti maga helyett így a munkát?/

Nem. Ez nem ojan. Ez, hazajárnak ezek a másvilági lények. Ezek is a dusicák. Aratnak, meg ijesmit. Ugy kaszál maga a kasza. A sarló, meg fony kötelot, asztá kötözi ugy.

/Nem tudod, hogy mért kellett neki, vagy mért csinálták? Hogy ez volna a büntetés a másvilágon?/

Nem monták. De asziszem, hogy ez az, büntetés.

Szépasszonyok

Szépasszony.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,

Asszonyvár, /Somogy m./

Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Nagykést, fejszét bele szoktak tenni a gyerekágyba, hogy a szépasszonyok ki ne cseréjjék. Akkor az megvédi.

/Foghagymát is tesznek?/

Aszt nem, csak kést, meg a nagyfejszét. És élesnek nem szabad lenni se a fejszének, se a késnek. E kö az élit kötényi.

/Nem mondták így, hogy a mrák is kicserélheti a gyereket?/

Nem. Csak a szépasszonyok.

Siró gyerek.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Asszonyvár, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Vót egy asszony. Horvát asszony. Itt lakott. Itt ét
Magyarországon. Mikor lezárták a határt ittmaratt. Nem tu-
dott átmenni. Sokan akkor ittmarattak.

Es nem vót neki gyereke és mindig hallotta a gyepübe,
hogy sir a gyerek. Minden éjje sirt a gyerek.

Mikor odament, nem vót semmi.

Bement vissza, megin sirt a gyerek. Má nem tudott neki
gyereke lenni.

Minden éjje hallotta, hogy sir a gyerek.

Éjjeli zene.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Asszonyvár, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Éjje vannak a zenészek. És muzsikának.

És aki így táncunyi akar, vagy nem akar, akárhogy
é van fáradva, muszáj neki táncunyi. Amig azok é nem tün-
nek muszáj neki táncunyi.

/Akkor ezek lesznek a lakodalmások?/

Nem. Ez más. Ez, nem látnyi semit, csak szól a zene.
Muszáj neki táncónyi, aki eszt hájja.

/Szintén éjjeli jelenség?/

Éjjeli. Éjfélbe.

Vizimámor.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Asszonyvár, /Somogy m./

Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Aki láttya /t.i. a vizimámort/, nem tud semicse,
csak táborog és ájudozik, hogy nem tud semit csinányi,
csak így táborog a vízbe.

/Na, most ki lesz mámoros? Aki látja?/

Aki láttya. De míg az ott táncol addig az nem lát
semit, csak ott ájudozik. Nem bír emenni sehova.

/Hát az előbb mondtad, hogy aki ezt látja, az az élet-
ben szerencsés lesz, de amikor ezt látja, akkor egészen meg-
szédül./

Megmámorosodik. Azér hívják ezt māmornak.

/De ez nem azonos a másfajta tündérekkel?/

Nem, mer van más. Van ez az égi, vagy micsoda, meny-
nyei tündér is.

/Ez a vizimámor, ez mikor szokott jelentkezni?/

Ez pünkösdkor. Meg. Pünkösdi naptján regge korán. Viz-
parton. Ugy benn a vízbe.

Vizilányok meg szoknak úgy a vizparton énekünyi.

/Hát ez nem azonos a vizilánnyal?/

Nem. Vannak vizilányok, vizitündér, akkor, az egisszet
nem tudom. Van sokfajta. Nem tudom az egisszet.

/Akkor ez mit csinál a vízben? Ez a vizimámor./

Ez csak táncol és integet így, imbolyog, hajladozik
a vízbe. Így derékig van kinn. És ez is nő. Gyönyörűszép

aranyhaja van neki. Derékon allu meg hal. Egy rendes hal.

Ha odamennek a férfiak a vizpartra, akkor ekaptya a hajukat és lehuzza. Ez egy másfajta. És eszt ugy lehet megszeliidittenyi, hogy orsót kő, ijen cérnafonó rokkát köll vinni a partra és nem tudom, hány méter hosszu fonalat kő fonni és szásszor át kő vele izéni a fojót, vagyis a izé, tavat. Ezek tóba szoknak lennyi, mejik lehuzza. Szásszor át kő vele izéni, fonni a tavat és akkor visszaagya az embert.

/Azt nem tudod, hogy a fonálnak miből kell készülni?

Kenderből vagy lenből?/

Nem, birka. Gyapjubul. Ott éjje-nappa köll nekik fonyni. Ez nem a vizimámor. Ez másik. Ez a vizitündér. Ez fojóba nincs, csak nagy tavakba van. Eszt Segesden hallottam.

A gyapjut ott kell megfonni a vizparton. Az egisz fojamatot ott köll végrehajtanyi.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Asszonyvár, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Aszt is hallottam Segesden egy erdéli származású
öregembertü, az monta, hogy vót egy nagy, gazdag ur,
ott Erdéjbe. Sok mindemye, sok tehén, na sok, sok szar-
vasmarha vót. És igen szigoru vót. Nagy területe vót neki
és igen szigoru vót ahho, akive dógoztatott és elátkoz-
ták.

A farkas. Ekütték a farkast, egy csordát izé, far-
kasokat. És egy egisz nagy csorda farkas ment. Átokká
kütték oda a farkasokat.

Fejeshorgosba aszt láttuk, hogy egy kicsi ember,
piros sapkája vót és ijen piros nadrágba vót. Ja, kék
vót a mellénye neki. És amind montam, odamegy:

- Én eszt megverem, eszt a kicsin embert.

Abba a nagy szakadékba vót, így ment le. Akkor
mondom:

- Megverem én eszt a kicsin embert.

Akkor mongya még ez:

- Ne báncs!

Akkor mindig jobban nagyobbodott. Akkor eccercsak
ojan nagy vót, hogy így néztem rá, a fejire. Fejig ő
lenn vót a szakadékba.

/Magasabb volt mint a fa?/

Magassabb! Allu, lent vót a szakadékba, és azér
magasabb vót még mind akármijen, mind két fa. Alig nész-
tem rá. Óriás vót má. Az egy óriás.

Papának mondom:

- A rosszab egye meg, hát mér ojan nagyra nól ez?

Ojan hama nól? Hát én nem nőök ojan hamar.

Akkor eccercsak eltünt. Asztán mi meg elmentünk onnan.

/Hát hogy hívjátok az ijent?/

On dö mic.

Es közmondás is: A kicsi emberből csinálódik a nagy ember. De meg így is van, hogy:

A kicsin emberből van a nagy, nagy tudós ember, meg a nagy eszes ember. Közmondásba.

/Itt megismétli a szöveget cigányul is./

/És akkor ennek az embernek mi a neve? Csak ennek a kis emberkének?/

Cigányu nem lehet kimondani. Om dö mik. De törpének nem mondhatni.

/És mikor már nagy lesz?/

Akkor: om dé máre.

Jöttek haza. Az öreganyám, meg egy másik asszony
jött haza. Nem vót ezeknek gyufájok.

Mit látnak? Hogy két határőr jön előttük. De mind
a kettő cigarettázott. Odament, de ezek réczegek vótak,
mind szoktak. Émentek oda, aszongya:

- Aggyá e kis tüzet, hé!

De ezek e kicsit messze vótak. De nem csinátak semit.
Utána a másik mama má:

- Aggyá e kis tüzet, hogy gyujcsak rá a picsámra.

- Aszongya: Nem a pipámra. Picsámra, - asz monta.

Utánna mindig nagyobbban nől föl. Aszonta az öreg-
anyám, puskatus alkora vót, féméter, így, széles. A puska-
tussa. És így csinát a kezivē. Így intett.

És ezek a katonák is nőttek, mind nagyobbra.

Asztán háboruba vótak katonák, akik elvesztek. Asztá
azok szoktak járnai. Mer nem vót se apjuk se anyuk, szok-
tak a laktanyához járnai. Ha ott vótak katonák. Mindig rá-
szótak, akkor mindig nagyobb lett. Puskájukkal együtt.
Vagy ahugyan vótak.

/Nem az a kettő, akiket a vihar ledöntött itt és meg-
haltak? Vagy ezek még a háboruban haltak meg?/

Biztos a háboruba. Háboruba.

Apu meséte, hogy Báránkóékná, ottan a hidná má többször megjelent, soknak is má megjelent az a. Mások is látták. Hát akármikor ott megjelent nekik ójje.

Előgyün egy nyul és sir. Tiszta fehér nyul. És sir. Utánna kutya lesz belülle.

És ahugyan fut az ember elülle, eccercsak ló lessz belülle, tiszta fekete ló. És beleugrik az árokba és eltűnik.

Má többen látták. Tiszta fekete ló. Van neki feje. Ennek van feje. És mindig az árokba ugrik bele. Ott a hidru mingyá le.

Látta eszt az édesapám is. Látta. Má én étem. Tavaj. Tavaj gyütt haza.

Nem bánt az senkit. Csak ijen.

Éjjeli hangok. Ott mielőttünk, ott is gyakran.
Hallottam én is aszt az éjjeli hangot.

És milyen az?/

Mijen? Mind mikor a gyár fuj. Mind mikor oan erős-
sen fuj a gyár. Hát má csodákoz. Magam vótam otthun este,
hát csodákosztam:

- Há este fuj a gyár? Hát hogyan? Hogy létezik? Este
nem szok fujni nyóc órákkor a gyár!

/Hát honnan is hallanék oda a sziréna?/

Esetleg Jánkáru. Működik a szeszfőző, vagyis szesz-
gyár. Működik. Aszt minden regge hájjuk. Az odahallik.

De hát má este nem fuj a gyár. Nyóc órákkor. Korom-
sötétbe. És ojan sziránaszereü. És többször megismétlődik.

Nem tudom, hogy minek a hangya.

Az is ijen csodálatos lénynek a hangya. Hát má ke-
restük. És mikor este kimentünk, nem talátunk semmit. Nyo-
mokat kerestünk körü, de semmi nem vót.

Ilonka néni meséte, hogy mikor tizenhét éves a lány, akkor egy nagy kádat vesznek és beleteszik. És tiszta forró vizet öntenek bele és letakargyák lepedőve. És odahajul föléje és mormol ott valamit, asztá, mivel átaggya.

Saját lányának. Másnak nem is aggya. Csak a családtagnak. Gyerek vagy lány. Fiu is lehet.

Kádba főzik és ugy. Ugy aggya át.

Valami ismertetőjele nincs a boszorkányoknak, amiről meg lehet őket ismerni?/

Nincs. Nem monták, hogy miben ismertetőjele van, de monták, hogy így aggyák át.

/Milyen ember az? Mit tartanak róla?/

Egy nagy ló, asztán tiszta hófehér, csak a farka,
az tiszta fekete. És innejd a nyakbu má ember. És keze
van neki.

Közbe meg megvan a négy lába is. A lónak. Négy lába,
meg két keze. És egy nagy nyilat visz. És akit az meglő,
még hónapokig is alszik. Asz mongyák.

Más nincs. Csak ha ~~má~~ szónak hozzá, belelű és még
egy hónapig is alszik.

De ha valaki nem szól neki, akkor ez nem bánt, csak
hogyna szónak neki.

/Hol él ez a ló?/

Erdőbe. Erdészeket, aszt má sokszor, így rálűtek,
akkor asztá meg visszalűtt nekik.

Nem tudom, mi a neve, de Segesden monták.

A segesdi ángyikám meséte, hogy le vót fényképezve a Szűz Mária szobor mellett, a kápolna mellett. És nem jó sikerűt valahogyan a kép és el akarta égetni.

És ő elégett a képen. A Szűz Mária az nem akart rajt elégnyi. Csak izét a tűzbe. Röpködött a kép. Ameddig ő vót rajta, az elégett. De az a kápolna, meg a Szűz Mária, az nem akart elégnyi.

Az ott magyar az egész falu. Jártam én ott több hejen s azok mesétek. Rokonság meséte.

Sárcánylyuk.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Sz: Eperjessy Ernő, 1964.

/Megnéztétek a sárcánylyukat a keresztapáddal?/

Nincs meg. Betemetődött má.

Huhu, nagy táske van ám ott! Kivágni. Baltával, mi is
váltunk. Ugy összecsapott a csallán, pont rövid nadrágba
mentem.

Nincs ott má semmi. Be van temetve. Aszt a hejet meg
tudom mutatni, hogy hun van.

Gyüttünk haza éjjeltájba kukoricafosztásbu. Álmos
vótam. És apu mongya eccercsak, aszongya:

- Odanézz! Ott fönn miyen láng van!

Há mondom, biztos valaki őroz.

Aszongya:

- Éjjélbe őroznyi? Ki látott?

Mondom: megnézzük. Én könyörögtem.

Aszongya:

- Na gyere! De nem fész?

Mondom:

- Mitü? Hogy valaki tüzel?

Odamegyünk, odatartyuk a kezünket, hát nem melegített.
Nem vót neki semmi melegsége, csak égett. S így, ijen méter
magassan. Tiszta piros. Égőpiros. Tiszta. Meg lila ojan
láng tört föl.

/ehát nem kékes volt?/

Nem. Lila. Tört föl a fődbü. És akkor másnap direkt
elmentem, kiástam, hogy mi az? Ástunk má vagy. Akkor ások.
Odagyütt má apu is. Leástunk vagy egy métert, de semmi nem
vót. Ez ojan öt éve vót. Éjje láttuk a lángot, másnap men-
tem ásni, de nem vót semmi. Rá kétévre megin láttuk. Ugyan-
azon a hejen. Megin láttuk. Meg tudom, pontossan meg tudom
mutatni aszt a hejet. A berekfa tövibü. Egy fatörzsbü tör föl.

Szvecsár.

Ak: Szlávecz István, 13 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

/A szvecsár az melyik?/

Az megy így körbe, járkát a beregbe, világított. Nagy világot adott.

Mikor láttam? Műt napokba.

/Hány napja?/

Hány? Talá egy tiz, vagy mennyi. Azon a hejen láttam. Ugyanarra keringett, ahun má előbb az a tűz vót.

Apu is ott szokta látnyi, mikor még járt oda. Árafelé. És akkor fölhoz ére, irány, és ide a temetőhő.

/És most te hogyan láttad?/

Mind ez az éjjeli lámpa, így akkora vót. Mind ez az éjjeli lámpa és így sugárzott. Így táncot a levegőbe, így, méter magassan. Akkor fölment úgy két, három méterre. Akkor megin le a földhő. Így labdázott. Szát a levegőbe. Ott földszát és akkor gyütt ére föl. Ére köröszmamáék felé, föl a Miháji-parton, körösztü, és itt a temetőná elalszik. Leszát.

A lángjának a szine sárga. Tiszta sárga. Ez nem ojan vót mind a tűz. Az lila. Ez meg sárga. Tiszta sárga.

Harangszó.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

/Mire jó körülfutni a ház körül harangozáskor?/

Hogyha körülfutnak először, akkor, esti harangszó után, mikor körülfutnak, először nem történik semmi.

Másoccor, akkor valamitü megijed.

Harmaccor, hogyha körülfut, akkor valamitü megijed, akkor elütte tüzes boronáva boronának és tüzes ökrök húzzák. A boronát.

Én eszt kipróbátam, de nem vót semmi.

Édesapám odaát karóva, hogy háthogyha valami lessz, hogy akkor üt.

De nem vót semmi.

/Hát ki mesélte neked, hogy ő már látta?/

Az Ander. Ez az András. A cigány András. Ja. Ez monta, hogy ki kö próbányi. Hát mi kipróbátuk. Hogy hát az igaz e? De nem, sikerüt. De mamának az aptya az kipróbáta aszt a három éves mogyorófát.

Szellemek az
utkeresztvezetésnél.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Kő vágnyi egygy éves, két éves, meg három éves mogyorófa vesszőt. Aszt össze kö kötnyi egy nagy, minné nagyobb legyen a kör. Össze kö kötni dróttá, aluminiumdróttá. Miné vastagabb aluminiumdróttá, asz monták.

És utkörösztozésná letenni így éfél előtt és belelányi középre, abba a körbe. Abba bástyába. És onmajd nem szabad elgyünyti.

Az éjfél van, akkor gyün először tüzes hintó. A lovak is tiszta tüzesek, fénylik má messzirü. És kiszól belülle a kocsis. Ajis tüzes. Tüzes ember a kocsis is, hogy:

- Vigyázz, ember, mer eltiporlak!

De nem szabad megijenni, efutni, mer akkor valami bajja történik. Csak ott kő ünyti és néznymi vele szembe. Esuhanyik fölötte, asztá nagy meleget ad. Hogy majnem elóvad az ember.

Utánna meg jön tüzes borona. Ajis úgy szál a levegőbe. Ódáig úgy ijen magas, asztá egy méterre úgy fölemelkedik a levegőbe, asztá meg leszál.

Utána meg hajt a kanász. Tiszta tüzes disznókat, meg teheneket. Meg az ember is tüzes ostorra. És kutyák, tüzes

kutyák segittének neki hajtan. Ugatnak.

/És ki próbálta ezt ki?/

A mamának az édesaptya. Az én dédöregapám.

/Elmondta pontosan, hogy milyen mogyorófavessző kell?/

El. Egy éves, két éves, három éves.

Lakodalom.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Iván bácsinak az aptya látta. Aszt én nem ismertem.
Nevit se tudom, hogy mi. Az egy jugoszláv ember. Papa is
innej Domboruru való. És annak az apja, hát ott a hegyek-
be, amind innej látni. Ottan dógosztak fát. Ott vót a mama
is fát vágni. Vágták a fát.

És este, mikor gyüttek haza, így lakodalom. Így hegy
gerincen gyütt át a lakodalom és be köllött nekik ányí.
Nem birtak menni. Be köllött neki áni közójük. Ugy velük
menni. Vagy kétszáz méter hosszun.

/És táncoltak is?/

Táncútak meg muzsikátak. Meg lovakka mentek elő. Hintó.
Vitték a menyasszont.

/És őket nem táncoltatták meg?/

No, köllött azoknak is. Mit azok csinátak, aszt köl-
lött csinányi nekik.

/És hogyan szabadultak ki ebből a lakodalmi menetből?/

Ugy mikor, nyóc óra felé belekeverettek. Regge ötökör,
mikor kukorékót a kakas, addig köllött velük menni.

És mikor végelett, eccercsak eltüntek.

Láthatatlan kezek.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,

Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Erdőbe. Így a lénia szélén égett egy nagy tűz és láthatatlan kezek rakták rá a fát. Meg piszkáták. Süttették benn a krumplit.

Sokan eszt látták. Gyüttek haza este aratásbu. Jánosmajorbu. Sokan. Tilosiak, meg hegyiek is vótak.

Itten, a mi erdőkbe történt. Itten, az erdészház felett.

/És vajjon kik rakták? Nem mondták ugy egymás között, hogy kik lehetnek?

Nem.

Mrak.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Eszentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Az én dédanyámat el akarta vinni eccer egy nagy kalapos ember.

Alutt itten, minálunk, a pajtába. Alutt. És eccer-
csak nagy féneysséget lát és ugy egy hatalmas nagy ember
begyün. És torkonragatta. Megfogta kezit, egy kéz vitte.
És ott Beleznáná tette le. Addig vitte.

/És milyen volt ez az ember?/

Nagy, hatalmas nagy szakállas, mind egy nagy hordó,
akkora feje vót. Nagy fekete kalap vót rajt.

/Hogy hívják ezt?/

Vrāk, vagy. Vrak. Ez a nagy fekete kalapos a vrāk.

Kis emberek
csipkednek.

Ak.: Szlávec István, 13 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Az én dédöreganyámat igen kicsi kis emberek jártak csipkenni. Vagy egy évig minden éjje. Akárhová ment alunni, szomszédba, reggēre kékre csipkették. Tiszta kék vót, mind a sziva.

Nem monta, hogy mik vótak ezek, csak tiszta kékre csipkették. Tiszta kék vót az egész teste. Ugy össze csipkették.

Ak.: Szlávecz István, 13 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Eccer meg megjelent egy lánccal meg egy olló. És így
izét. Az egész haját lenyírta neki. Járt és akárhogyan
izéte, alábujt és lenyírta az egész haját. Tiszta ke-
paszra.

Aszt mongyák, hogy aki szeptemberbe lát szivárványt,
az valamit kíván, lessz neki szerencséje.

Hát énnekem köllött a pénz, montam:

- Talájjak husz forintot!

Rá három napra megtalátam a husz forintot.

/És szeptemberi szivárvány volt?/

Szeptemberi szivárvány. Őj izé, öröztem. Na, mondom,
most kívánok husz forintot.

Rá három napra, mikor gyüttem iskolábu, megtalátam
a husz forintot.

Most szeptemberben, látom van. Örözök.

- Ej! - mondom - most kívánok én valamit!

Kivántam akarmit akartam én, horgászbótót, bambusz-
nádszárát akartam venni, mondom:

- Hej, de jó lenne egy husz forint, hogyha talánák!

Három nap múva meg is talátam. Gyüttem iskolábu.

Ak.: Hegedűs Jánosné,
Pircskó Anna, 63 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Bükszi hegyből jött egy beleznai ember hazafelé. Assz-
tán a beleznai templom felé meg Lápfejen keresztül jött
Bükszihegyből. Hát, asszongya, mikor köze ért má a faluho,
akkor hall valami, valami neszt, kinn a mezzón. Kiabál:

- Jaj, de nehéz! Jaj, de nehéz!

Háromszor-négyszer így kiabát:

- Jaj, de nehéz!

Es az ember meg visszakiabát neki:

- Hát ebatta! Ha nehéz, tedd le!

Hát, asszongya, mind ü eszt kimonta, lóhátonn, futás.

Az ember a legelső házho menekít be.

Hát ejis valami ijén, valami kísértet vót. /Aki savarta/
Látta. Asszonta, lóhátonn futottak utánna.

Hát elérték vóna, de szerencséje vót, hogy a legelső
házig elszaladott, hogy oda be tudott menekünyí.

De asszongya, ugy futottak utánna, mintha tíz pár ló
dobogott vóna.

Kisértet. Ugy mongyák, kísértet. Ez má nem dusica.
Ez má valami ojjan goromba, rossz ember lehetett életibe,
hogy mindig a megyét marta, hogy mindig a megyét kapáta.
Ez ijjen lehetett. Mer így hallottam a régi öregektől. Hogy

aszongya, ijen, aki annyirán szeret meggyézni, hogy még
másvilágom is a megyéve köll neki bajlómnyi.

Hát ez valami ijjesmi lehetett.

/Es arról nem halott, hogy Belezsán a ludvérs le-
fossta a falu tetejit és elégett a Luca?/

Nem, asst nem hallottam.

Ez a Gerecsés Pista, ez egyszer ment így össze, kukoricafosztásba így hazá, aztán ittennék lent, mind Kocsisok laknak, kádárak, aztán abba já kis mezőbe. Ottannék asszonta, hogy ment utárma ez a szvecsár.

De hát ajs is azongya, hát nem tudott mit tenni. Assongya: fét nagyon, mer ojan még nem látott. És assongya, de kalaptyát, assongya, megfogta, úgy nyomta fejébe és úgy szaladott hazájáig. De hazájig elkisérték.

/Hát mi az a szvecsár?/

Egész ojjan lámpafény. Ajs ojan lámpafény.

/Hol szokott leginkább lenni? Mert mongyák, hogy itt bent a puttonnál./

Ott is, meg kék lent Kalanicsók berükbe, akkor meg megen, hol a Báránkó Pistáék laknak, megen ottan is az a berek. Ott szokott ez lenni.

/Bántja az az embert?/

A jó Isten tuggya, hogyha ugye megvárná az ember, hát hogy mi is történne vele? Nem tudom.

Csak hát úgy hallottam az öregektől, hogy éjjel nem szabad senkit bántani. Ha találkozik valakivel, ne köszönnjön, ne szóljon. Mennyeen el mellette úgy, mintha nem is látta volna. Akkor nem árt neki jje.

És mondani nem kell semmit. Ha pedig ojan valami jönne, akkor azt köll mondani: "Szentkereszt törgye meg!" Akkor eltávozik.

Dusicák megvendégelése.

Ak.: Hegedüs Jánosné,
Frecskó Anna, 63 éves,

Szentmihályhegy, /Somogy m./

Gy.: Sperjessy Ernő, 1954.

A lelkeknek szoktak kitenni ételt mindenszentek
éceakáján. Szoktuk kitenni. Szoktunk.

Hát ha süssünk tésztát, azt éjjelre otthaggyuk az
asztalonn és akkor egy kis pohár bort öntsünk, a pohárba,
és azt mind az asztalon hagyjuk.

Ez most is szokás.

/Ezt maga is megtartja?/

Meg, meg.

/És akkor ahhoz nem mond semmit?/

Hát azt mondom, hogy ez legyen a dusicáké. Horvátu
szoktan legtöbbször mondani, hát hogy: A dusicáknak, -
To dan dusicam, nek je, do nec pije i dusice.

/És ha valaki nem ad nekik?/

Hát ha valaki nem ad nekik, aszongyák, hogyhát akkor
az a halott, akikük van a tulvilágonn, hogy akkor az szomo-
ru. Hogy az ő számára a család nem hagyott semit, az asz-
talonn.

/Fejtlen lovakra hallott?/

Esze megen talákozott az én uram. Szlávec Pintérókhöz,
lefelé a malom felé, abba a kis közbe.

Asa mongya, jött haza a hegyből. Ez vót féltizenkettő-
kor éjje. Hát asszongya, hogyan gyűn ott haza, láttya hogy
a ló az utom baktat. Baktat.

Asszongya, odament, hogy meg akargya fogyni. Hogy meg-
foggya. Hát, asszongya, amind hozzá akart nyúnyá, asszongya
ugy eldobta, asszitte, hogy többet se se kol fő. Ugy eldobta
magátu.

Megen asszongya hát meg hát tovább, hogyhát majd, hát
négis csak megfoggya. Hát valahun talán elszabadut a ló,
vagy valami. Megen ugy eldobta, asszongya, hogy megért fő-
kenyi.

Akkor asszongya, má félelem gyűtt rá, akkor asszongya, má
csak hatta és elment abba ja meksai gödörbe. Arra fordut a
ló és arra baktatott. Nem vót feje.

Ez többször is szokott megjelenni. Hogyne. Többször is.
Ez nem árt az embernek. Csak hát ha az ember nem bántya, ak-
kor nem árt. Csak nem szabad bántanyi. Akárait lát az ember
éjzaka idején, mennyen el mellette ugy mintha nem is látta
vóna.

/Meg tudná mondani, miért nincs feje? Nem hallotta az üregektől, miért fejetlen?/

Hát asszonyák, hogy az ördög bőribe jár. Ugy mongyák, hogy az ördög bőribe jár, hogy az má igen-igen, szóva ojjan Isten ellen élő vót. Ugy mongyák.

/S ilyen tüzes kutyáról, vagy tüzes farkasról nem hallott?/

Arru nem hallottam.

/Hogy az a Zaimné szokta látni ott a keresztfánál valamerre?!/

Hát az lehet, mer asszomogyák, hogy a keresztutná, ott, ócaka idején ott lehet mindig látnyi valamit. Ott a legjobban lehet látnyi a keresztutonn ójje.

Hát ezek a beszorkányok, ezek ojjanyok ugye, ilyen űntő asszonyok. De hát ajs is csak az őrdög hirive dógozik. Mondom, ez a Lóri néni, ez a legelső. Es még most is él.

Mondja el, hogy a vőjével hogyan volt?/

Megűntötte az ingit.

Mel lakik es a Lóri néni?/

Ez? Itt lakik Vázsonná. Mennyi idős? Hát hetfenhét-hetfennyóc éves. Es még most is működik.

En asér mentem hozzá, mer a vőm, szová kicsapott. Ott akarta családot hannyi. Aszt ott van négy gyerek. Meg hát issen felesége nem ojjan na, hát, hogy nem szeretnyi való. Asztán összecsapott ott egy másik asszonnya. Póst se küldött nekijje haza. Hát meg egisszen oda is ment hozzá laknyi.

Gondókodott a lányom, most miessinyájjon? Kitévő legyen? Asztá mondom én neki:

- Te, - mondom, - én evisszem eszt az inget. En hallottam hirit a Lóri néninek. Elviszem én az ingit oda, hogy űncse meg. Meglátom, mit tud? Tud-e valamit segittenyi, vagy valamit mondanyi?

- Hát nem bánjom - assongya, - ha elviszi.

Hát el is vittem. Megöntötte. De mingyá megmenta,
hogy, aszongya:

- Iszen ez má oda is hurocódott! - aszongya. - Ahhó
a nőhő.

Hát ő má akkor tutta. Meg tutta arru állapittanyi.
Mondom:

- Ott van má.

- Na, jó van - aszongya, - majd segíttek a bajján.

Akkor megöntötte. Akkor aszt a vizet, amibe a viaszt
öntötte, abbu egy üvegbe tötött érnem, amit hazahoztam,
meg valami port adott. Adott valami ijen port, asztán meg-
menta, hogy hogyan köll evve elbányi.

Most abbu a vizhü, amit, ahol az a viasz, amibe öntötte
az aszon a vizet, a viaszt, aszongya, abbu az étellébe min-
áig egy kis kanállá tegyünk neki bele. Az étellébe.

Aszt a port, aszongya, meg vagy borba, vagy étellébe
kevergyünk bele nekijje és aszt egye meg. Többet soha nem
nöz ara nőre rá.

Hát asztán eszt meg is tettük így, hát hála Istennek,
így segített rajta, ugyhogy asztá attu a nőtü elmaratt.

Hát asztá most mongya a feleséginok, hogy:

- Mijén nagy bolond vótam én, te Teri! Hogy mijjen
nagy bolond vótam én!

De ti nem tuggya.

Asztán az üzentü kimentek oda, ehhö a nőhő. Megfenye-
gették, ha nem változtat esen, akkor vagy magát elvigyünk

innejd, assongya, vagy a Jobbágyot majd - assongya, -
elvigyük - assongya, - ojjén messze innejd, el lessz
hejezve, hogy maga se mehet oda, meg ő se ide!

Ezek Kutason laknak.

Is mit fizetett a Lőri néminek ezért?/

Nem kért semit az asszon. Jószántorbu amit akarek
neki annyi. Hát harminc forintot attam nekijje. Harminc
forintot kapott.

Hát aki pénst nem tud annyi nekijje, vót az az eset,
iszen ismerem is, hogy ki vót. Ez a Musztácsné, a Livornyák.
Asszongya: férhőatta mind a két lányát.

- De még máig is tartozik - assongya. - Igért lepedőt,
csak - assongya, - aggyak neki, hogy a lánya mennyen férhő,
oda, ahová ű akargya. Hát jó van - assongya. - Attam neki.
El is ment a lán oda, ahová ő akarta, de lepedőt még masse
hoszta meg. Má izentem neki, - assongya, - ha nem hozza meg
a lepedőt, de megbánnya! De igen-igen megbánnya!

Na, aztá akkor mégis elvitte neki a lepedőt, meg még
kanatot is adott nekijje ráje, két métert.

/No de, hát iszen nem is voltak szerencsés házasságban
a lányok!

Ez a Lakos Margit /volt ott, aki férhez akar menni/.
Ez a Lakos Margit vót ott a Lőrinéné, mikor én ott vótam
a vón végett.

Hát asztán mikor kimentek a konyhába, hogy én ne
hajjám, hogyhát mitü van szó, mer jó van iszen nem is any-
nyirán kíváncsiskottan, má gondótam, hogy mér ment oda.

Hát asztá mikor a Margit elmegy, akkor assz mongya a
Lőri néni:

- Lásas? - asszongya. - Ez is azért jött ide - asszongya, -
hogy aggyam férhő. De most igen-igen - asszongya, - köllene
nekiyje ez a kis por, amit - asszongya, - szoktam annyi
ijennek, mer most - asszongya, - vóna rája mód, hogyhát
meg tudná etetnyi.

És sikerüt nekiyje. Hát hogy bele van bolondúva a vő-
legény! Iszen ippennég hugyan, ugy szeritotta, összekapasz-
kottak, ugy átak, mind a kérdőjel itt. Pedig hát igazán nem
szép lány. Asztá jó megfogta magának aszt a fiatal gyereket.
És szép dexék legény, és éreccségizett is. Na láttya!

Érdemes a Lőri nénihő elmenni! Érdemes. De kiszorkezs-
tették azü ujságba és szegény Lőri néni most fél mindenkitül.

Ak.: Hegedüs Jánosné,
Frecskó Anna, 63 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Drávec Méri néni vót ijen, masszérozóasszon vót. Meg
bntött is.

/Meg tudott rontani is?/

Hát annyi végre nem jártam abba szőbe ugy hozzá. Nem
vót rája szükségem. De mástu hallottam, hogy tudott. Hogy
tudott annyi.

Hát vót, hogy megvót tehén rontva. Iszen ahun én szó-
gátam, Petrináékná, ott is a tehének meg vótak rontva.

Mikor mentünk fejni, akkor a tehén mindig erőködött
pisáni. Mindig erőködött és mindig tapisolódott. Asztán
akkor elmentek ehé a Méri nénihő, hát, hogy önose meg.
Vittak a fejibü szőrt várgtak, a tehénnek. Asztán aszt el-
vitték, hogyhát megöntötte a Méri néni.

Mingyá megmonta, hogy a tejet elvették. Asztán akkor
megmonta, hogy hogyan. A tejet szürgyék át parásson. Pa-
razsat tegyünk a szürőbe. Tejszürőbe, és azon szürgyük a
tejet átal és akkor, mikor kiöblintyük a tejes edént, aszt
meg a vécsébe öcsük bele.

Akkor meg hát adott ojjan füstölőt, hogy a tehenet
meg köllött füstönyi, és hejregyütt a tehén.

/Magának nem volt ilyen jószágja, amelyiket megron-
tottak?/

Nem, nem vót.

/De itt a Kokasóknál, ezt tudja? El tudja nekem mondani, hogy ezeknél mi volt! Hogy évről-évre fűfuvódott a tehenük?!

Hát évről-évre fűfuvódott a tehen. De hát az nem vót tőtemén, hogy a tehen fűfujódott. Az nem. Az valamit e fű-be megevett, ojjan mérget.

/Na, de hát mesélte, hogy a Böske volt fűnt mondani, hogy valami rongyot találtak a csutában és abban valami borsó volt./

Ja, valami vót benne. Ijen borsóféle, meg mittudom én, mi. Akkor a Böske, ez öntötte meg fűstöték, vagy nem tudom, micsinyátak. Most azóta megen jó. Azóta nem is vótak kírossak, meg a tehen is halregyütt.

Hát az nem régen vót, most négy éve.

/Hogy hívják ezt a Bűskét?/

A Balog Ferkó felesége. Ez sokat kórt tőlük. Iszen ez kórt háromszáz ferintet. Hát jó mekkérte az árát, de hát megfizették neki, mer.

/Nem tudja, mit csinált velük? Mit adott nekik?/

Hát viaszt, amive öntött. Akkor meg az a víz, amibe aszt a viaszt beleöntötte. Aszt a vizet. Avva a tehenet végignosták. Asztán meg megitatták vele aszt a vizet, asztá ily halregyütt a tehen.

Ak.: Hegedűs Jánosné,
Frecskó Anna, 63 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

/Oda Beleszára, a Dlogerékhez bejárt valami ilyen fényes csillag. Vagy valami fényes gömb. Mindig Őrdög járt oda, mikor hát ugy, tudja, hogyan volt avval a lányával. Saját lányával. Nem hallott arról?/

De hallottan. Hát mi lehetett az? Tuggya, az öreg vót maga az Őrdög.

Mikor éjje elalutt az a szegén asszon, akkor fogta kalapácsot, asztán avva ijeszgette. Verte neki a fejit. Minden éjje eszt megcsinyáta.

Hát asztán monták, hát hogy az Őrdög bejár, meg es, meg az, meg minden. Émentek a papér.

Rigyütt a pap, körüszentötte a lakást, imátkozott.
A pap aszmonta:

- Én itt nem látok semmi ojjasmit, hogyhát, valamit észrevemnyi, nahát, hogy valami mutatkozna, hogy Őrdög járna oda be.

Hát asztán rágyüttek, hogy az öreg kalapáta neki a fejit. Az kalapáta a fejit nekiyje. Szóval ez csak ijesz-tette.

/És akkor az a tűzes gömb sem volt igaz?/

Nem, nem. Az se vót igaz.

Szontmihályhegy, /Somogy m./,

Gy.: Bparjessy Ernő, 1964.

Hát emlékszem még, hogy Bisztrícere jártak. Arra a nagy bucsujáró helyre. Kegyhajra.

Ottanélk, hát Horvátországba történt ez, hogy az asszony elment ujhola vasárnap regge korán a kenderet mosni. Ki az árokra.

Asztán jött egy koldus ember, ott megál, asszonya:

- Asszon! Micsinyász?

Asszonya:

- Moson a kenderet.

- Tudod-e, mi van náma?

- Tudom - asszonya, - de azért együttem mise előtt - asszonya, - hogy regge megcsinyálom, hogy nem mise alatt csinyálom.

- Más nap - asszonya, - nem lehetne eszt megtemnyi?

De asszonya a másik napra neki elásik a kender.

- Hát mondd meg, mit szeretnő jobban: gyereket szoptatni, vagy röktön meghányi?

Há megijett az asszon, hát asszonya:

- Akkor inkább gyereket szoptatok.

Amind asztán eszt kimonta az asszon, az árokbu kigyútt a kigyó és a derekára tekeredett és a mellit szopta a kigyó.

Ez ott megvan, Naca néni e tuggya mesényi, ottanélk bisztricei templomná ijen csoda, minden, ott ki van téve.

És ez az asszon járt így a tömegbe. Mutogatta minden-
kinek. Főhuzta az ingit és mutatta, hogy:

- Nézzenek - assongya, - csodát. Rólam tanuljanak!
Hogy ünnepe és vasárnap - assongya, - ne dőgözzanak! Én
esztet csináltam, és nézzenek - assongya, - jó Isten ho-
gyan megbüntetett.

Papot imádták, misét szógátattak érte, de nem, de
nem tukták leimádnyi róla.

sír a sírjában.

Alsódomborun történt, hogy a gyerek ná hót éves vót,
de még nem körösztték meg. A gyereket. Mert az apja nagy
komunista vót. És a gyerek meghát keresztoség nélkül. El-
temették a gyereket.

A második halott mikor vót a Zaluba, hogy temették,
eszt az én Petrásné megjósném meséte, hogy:

- Megjósné - assongya, - az tény és való - assongya. -
Nekem higgye, mer én is ott vótam. Hogy ez így van, ahogyan
én most magának elmondom.

Assongya:

- Eltemettünk a halottat. Hallunk - assongya, - sír.
Gyerökrijást hallunk.

- Hun? Mère?

Nésgelőznek, hát rágyáttek, hogy a sírba. Sír a gyerek.

A pap eszt mondta, hogy föld kő vennyi a gyereket.

Földvették a gyereket. Mikor földvették a földbe, akkor
elhagatott. Mikor vissza letették a földbe, ott megen sirt
a gyerek. Igen sirt.

Akkor az aptya meg az annya igen könyörögtek a papnak,
hogy köröszttülle meg.

- Vót időtök - assongya, - hét esztendőn köröszttü.
Mér kellett - assongya, - annak a gyerekeknek meghanyi ke-

resztség nélkül? Halott gyereket nem kereszthetok. Aszt
má nem tudom mekköröasztúnyi. A halottat.

Hát most mi lesz evve? Mi lesz vele?

- Semmi. Temessék el. Ez a gyermek itt fog sirni
mindaddig, mig csak az itéletnap meg nem gyün. Ez itt min-
dig fog sirnyi.

Eszt a megvéné, a Petrásné meséte énnem eszt az
esetet. Ez mast vót, mikor, a front után mingyá. Iszen
akkor vótak má legutóbb ideáti, má akkor asztá nem is
gyüttek többet.

Hát azs mongyák, hogy szegfüve is, szegfüve is lehet.
Piros szegfü. Assongyák, hogy evve. Hogy evve tannak így
valemit csinálni.

Hát én nem tudom asztat, hogyan köll csinálni, csak
aszt tudom, hogy az én Marim nek akart oda menni férhő az,
hová ment:

- Mama - assongya, - énnekem az én napam, eszt meg-
tette. Vagy megtetette, mer - assongya, - az a csurgai
Maca néni, az a hajcsár az, - assongya, - mindig odajár.
Asztá az tud ijjent.

Assongya:

- Mikor gyűltem haza, - assongya, - három szál szegfüt
hozott ki nekem az állomásra. De nem szót hozám egy szót se,
csak odanyújtotta nekem aszt a három szál szegfüt. Elvettem
- assongya, - le nem tudott vóna engem beszéni má senkise.

Hallottam én esztet, hogy assongya, avva az ágga három-
szor a vállát üsse meg annak a fiatalembernek, akit akar -
assongya/a Bukovics Annus néni/, - akkor nem tud tüle emarannyi.
/T.i. aszal az ággal, amelyiken Szent György-napkor a madarak
szerelmeckednek./

A garabonciás az úgy születik. Arru ismerik meg, hogy foga van. Egy foggal születik. És akkor abba van garabonciás.

De azt a fogat ki szokták törni a gyerekek és az anyja nyelle le. Akkor elmullik. Akkor nem férhet hozzá garabonciás.

Ha nem csinálja, akkor hétéves korába a gyereket elviszi a garabonciás. Élve. Élve viszi el a gyereket és nem is kerül elő többet. Röppül vele.

Aszongyák, hogy van neki je valami ojan farka, aszongya, fölüteti a gyereket és elröppül.

Arról nem hallott, hogy az tud tüzet csinálni, ha valahol nem adnak neki tejet?/

De igen. Ezt eszt hallottam a régi öregektől, hogy szokták látni így a mezőn. Így aratásba, meg hát így nyári időbe, mikor a mezőn dógoznak, hogy kinn a mezőn a megyén üdöget ez a garabonciás és imátkozott. Nagy könyv vót elötte.

Akkor aszmonta ott az aratóknak:

- Mennyetek hasa, mer elver benneteket a jég!
- Á, hát isze - aszongya, - ojjan szép idő van!

Hát hunaajd gyünne a jég?

- Na mondom, mennyetek hasa, mer nem tellik bele
negyedóra, elveri az egész mezzötököt a jég!

Nahát akkor elmentek hasa. De nem is értek hazáig,
má ojjan dörgés-villámlás, jégverés, ojjan vót, hogy min-
dent az ég-világon, mindent elcsépt.

Mer aszmongyák, hogy ez szokott kórnyi aluttejet.
Igy bemegy a faluba és kór a házakná aluttejet. És ahun
tuggya, hogy van, hát csak tuggya, ojjan helre megy és
eltagaggyák. Nem annak. Az egész határt elverheti.

Elvereti az egész határt, így, a régi öregektü hal-
lattan.

Szóval egy kiráj ki akarta próbáni, hogy milyen szív van a népbe. És úgy gondót, mind egy vándor, kisipar, tehát kocsissa megvót nékije ugye, és ű ment városru városra az egész országába.

Egy alkonyatkor, ojan nagyon fölhis este vót és a városba akart szállást kérnyi. Nem akartak adni nékije szállást. A nép. Majd kiért a város peremin, a szélire, akkor ott egy ijen szegényesféle lakásra bukktant és bement.

- Legyenek szivesek, aggyanak nékem e kis szállást, mert itt a lovam és én magam is, nagy fölhis jönnek és elázunk.

Nem árulta el, hogy ő kiráj, vagy ki ez, hanem mind egy szegény ember. Asz mongya a bácsika:

- Szivesen adnék - asz mongya - én magának szálást, van - asz mongya - egy kis fészere és ijen kukoricaszárba van a teteje, hogy oda lehetne kötni a lovat, hogy maga is éférne, de - pont most babázik a feleségem - asz mongya, - ippe itt a bábaasszon nála.

- Hát bevallom, a konyhába elhuzódnák - asz mongya. - Bácsika, legyen szives! Aggyon e kis szálást!

- Hát ott lehetnek - asz mongya, - de bent a szobába,

hát ne legyen, magukat bent - aszongya.

Jó. Attak nékije szállást. Hozott be szalmát, mind szegény ember ugye, hogy szalmán lefekszenek a konyhába.

Hát le is feküsz, le is feküsznek. Éjfél tájba megszület a kis baba. De ott vannak ejek, bába, szóva nem tudom most magyarul kifejezni, hogy mongyák, hogy minden embernek van egy ijen, amikor megvetik, vagy megrontyák. Hát horvátul uringye. Uringye.

Asszony. Ez asszony, nem madár. Asszony ez. Három asszony. Három testvérből ál ez. A mi nyelvünkön tudom, uringye. De hogy, magyarul lefordítottani nem tudom, hogy mi az.

Ezek rendezik, hogy ki mikor hal meg. És hogyan mullik. Tehát azon nincs ottan má mentség. Az egész élet, például aki le van mészárolva, még azt is azok döntik el, hogy miből hal meg. Akárhogyan megszorogtat engem maga vagy bárki, bár akárki, ha az nincs, akkor nem. Ami isteni rendelet, azon át köll esni.

És akkor ezek, ezek az uringya, - ahogy mongyák.

Na osztá, mikor megszületik, akkor hallani ezeket. Szabadon lehetett hallanyi. A legi, a legfiatalabbik asz monta:

- Mikor huszon négy éves lessz, égjen el! Tűzben haljon meg!

A középső:

- Huszonnégy éves korba vízbe fullaggyon!

A legidősebb:

- Nem úgy lesz - aszmongya, - úgy lesz, ahogy én mondom.

Mer azé a döntés, a legidősebbiké.

- Ennek a kirájságnak a jószágát egye meg ő és rendes halálból, kilencenöt éves korába haljon meg rendes halálból. Ammen.

Ezzel elvégzett mindent.

Ők már eltűntek onnan, nincsenek ott.

A kiráj eszt meghallotta, meg a kocsis is. Hű, erre fel, mikor fölébrednek regge, úgy tettek hogyhát nem tudom én, nem is tudnak semmiccse.

A kiráj bamegy. Igen kívánnya, aszt a kis csecsemőt meglássa.

Nahát nagy örömmel fogadták. Fiu gyerek!

Mennyiér aggyák oda, mert az ő feleségének egyáltalán nincsen fiu babája és nagyon szeretné.

Hát igen szegény vót ez az ember: háromszáz forintér.

Megvette a gyereket, ahogy megszületett. Még meg se vót körösztove. Csak ippe hogy megszületett.

- Kocsis, gyerünk!

Be. Befogott hintóba és indutak. A falu vég, szóva a falu. ahol a kanász szokott járnyi disznókkal, egy i-jen nagy berkes rész vót, egy nagy mocsaras berek.

- Kocsis, fogd meg eszt a kis pójásbabát és a mocsár közepibe tipord bele! A berekbe.

A kocsis megfogta, ugye parancs. Kiráji parancsot mekkölli tenni nékie. Megfogta azt a kis csacsenőt és bevitte a berekbe.

Jó messze bement, de bizon a kisgyereket csak nézegette és sirva vitte, hogy hát ő hogyan csinálja meg? Hogyan tipergya bele ezt a kis ártatlan gyereket a pösvénbe? De hogy ugy lessz inkább ő nem teszi meg. Ő nem hájja a sirását.

Ment ű bejjebb, ment ű, letört egy gajjat. És ahogy bele vót kötve abba göncbe, hát hogyan mongyan, be vót páttyóva a kis gyerek, beleakasztotta. Nem tudom minek mongyák, tudom, hogy fásli, ugy mongyák a mi nyelvünkön. Pójázva vót.

Igen. Be vót fáslizva. Azt a fásliba beleengette azt a kis ágat és ugy. Nem nyomta bele csizmává mind parancsba vót: tiporja bele, hanem fölaggatta az ágra és otthatta. Ő meg aztá belement csizmával a pösvénbe, hogy tuggyn jelt mutatni, hogy belemassóta a pösvénbe a kis gyereket.

Kiment:

- Ide nézzen ökölsége, eddig jártam rajt a pösvénybe - assz mongya.

- Jó van! Ugy köll neki! Nem eszi meg az én jószágomat az! De nem baj - assz mongya, - háromszáz forintom káros nála - assz mongya. - Jó tetteid, fiam - asszongya. - Ezér kapsz egy jó áldomást is, csak el ne árujji! - asszongya. Így mont a kiráj.

Hát jó van. Telt az idő, mult az idő.

Jön haza tizenegy óra tájba attól nem messze a felölője a kanásznak. Halli a vinnyogást, hogy vinnyog a kis baba. De nem birt eligazozni, hogy madár-e? Kisgyerek-e? Vagy mi ez?

Ő a hang után elkezdett menni. Az öreg. A kanász. Amind ugy közelitti jobban, jobban bír igazozni: Gyereksírás.

Asztán meg is találta a kisbabát. Be vót fáslizva. Ott van a fánn.

Levette a fáru, arru az ágru abba a fásliba, kivitte " ott, ahon a disznó van és főbontja a fáslit. Láti, hogy kis fiu gyerek. De az ő feleséginek is lánya született. Mindig lányai szoktak lenni neki, jje,

- Drága, jó Istenem, most én megtaláltam az én bojtaromati hát a disznók, ami szokik, szokik. En hazaviszem eszt az édes kisbabát a feleségemnek.

Nagy örömebe hazaszalatt a gyerekekkel.

- Drága feleségem, nézd mit találtem az erdőbel - assz mongya. - A berekbe, valaki otthatta.

- Hát meg van körösztóve?

- Nem körösztótem én az utonn - asszongya, - Talát Gergely a neve neki, jje. Talát Gergej a neve.

Jó van, Gergőnek is szólitották. Ami gyerek egy év alatt nőtt, ez majnem három-négy nap alatt nőtt annyit. Igen szép kifejlődött fiu lett belőlle. Lehetett má tiz, tizenkét éves.

Ujbu ez a kiráj körutat ment esináni az országba.

Hallotta, mikor szó jött, a kanász:

- Talát Gergő! Fordicsd meg az elejít!

Ugye, hogyhát irányította ű eszt a bojtárt.

Hát, kérem szépen eljött arra a kiráj.

Asszonya:

- Kendás bácsi! Mór szóliti maga eszt a legánt,
hogy Talát Gergő?

Asszonya:

- Azért kérem, ist talátem ebbe berekbe - asszonya.-
Osztán az én feleségem főnevete. Mór - asszonya - nékem
nincs ilyen bojtáros.

- Jó van - asszonya, - idefigyejjen, kendás bácsi!
- asszonya. - Adok én magának háromszáz forintot, lessz
szives odadni eszt a fiut nékem egy pár órára. Vajis egy-
pár napra. Eszt a levelet olvisszi a feleségemnek a lakás-
ra.

- Jó.

- Járt iskolába a gyerek?

- Nem járt iskolába.

Fegta, megírta: "Édes, drága feleségem, - vagy hogyan
szólította a feleségit, - ez a fiuj, ahogy hazsér, azonnal
fűtessél be a nagy kemencébe és ógess ol a katonáisszal!"

- A fiut. Hogynát kivégesse.

Jó. Megírta, nekiatta. Eszobretette.

Mikor megtalálta a falut, a várost, nagy örömibe a
gyerek kivette és beletűzte a kalapja mellé a levelet.

Odamegy. Szóva azon megy, azon az uccán, kinn van a

jezző meg a pap. Kinn van az uccán, ülnek egy padon.

Köszönt

- Dicsértessék a Jézus Krisztus!

- Mindörökkön ámen!

Ugye ha nem is járt iskolába, annyi tudománya vót néki, hogy illedelmessen köszönnyön. Irnyi, olvasnyi nem tudott egyáltalján.

Megpillantotta a jezző aszt az irást. Meg a pap.

- Fiam, hová méssa? Mit viszöl?

- Viszem a kirájnak eszt e.

Mer ná tutta a gyerek, hogy a kirájnak viszi aszt a levelet.

- Mutazsd csak, fiam!

Nézik, de nem szótak, hanem csak egymásra néztek.

A jegyző meg a pap.

- Jó van fiam. Várgyá!

Bementek szépen az irodába. Aszt a papírt beletették a tűzbe, irtak egy másik levelet: "Azonnal a lekkissebbik lányommal esküttesd meg!". - Hogy esküttesse meg a fíjút a lekkissebbik lányával. Ugye hát neki atták.

Evissi oda, meg vót írva, mejik szabóho, mijen ruhát aggyanak a gyerekre és esküttesse meg a lekkissebbik lánnyal.

A feleség nincs mit tegyen. Ugy csinát, ahogy mekkapta. Különben csinos gyerek vót ez, csak hát ruházata nem vót az. Fölöltöztette és megeskette. A lekkissebbik lá-

nyával.

Rá egy, két-három hónapra hazajön a kiráj:

- Na, drága feleségen? Ugy tettél, ahogy megvót?

- Ugy, ugy. Ugy. Ugy csinátam - assongya - én.

Megvót.

- Há hogyan? Mégis, meséd ő!

Elmeséli szépen:

- Amind hazaért, ahogy irtad, ehő és ehő a szabóhoz vótam, gyönyörűszép ruhát varrattam néki, attam rá és megesküttem a kislánnyal. A lekkissebbik lányomma.

- Hát nem égetted el?

- Nem hát - assongya, - hát tessék! Itt a papir.

Nézi. Nem tehetett róla, hogy az az irás van.

Na jó.

De "néki vót egy elátkozott kutja. Minden éven köllött néki egy katona. Vagy egy embert adnyi. Csak ugy lehetett elmennyi a kuthoz. Sárkánynak. Hatfejű sárkány bennvót a kutjába. És annak minden évbe egy embert köllött adni.

Na, hó van.

- Legalább is, kedves vóm, menny le a kuthó és hozz egy kancsó vizet!

Majd elmegy vizér és a sárkány elintézi.

Ja, de bizony, mikor ez fogta oan ügyessen a kancsót, hogy elmegy vizér, a felesége meg ekapta, evitte egy másik szobába. Ott ekezd vele szerelmeskednyi.

- Na, most má, fene megettel - asszonya a kiráj. -
Mozná biztos elvégeszte.

Kiment. Tíz méterrű bekapta a kirájt a sárkány.

Es még, ha meg nem halt, még máma is szerelmeskedik
a lányával. Ő érte meg a kirájságát.

Igy van.

Ak.: Balogh Máttyás, 45 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eberjessy Ernő, 1964.

Vót egy kiráj, annak a kirájnak vót egy gyönyörű szép
lánya.

És a lány arzmonta az apjának, hogy, igen sok kaszá-
nyi valója vót és munkája:

- Édesapám, ígérje meg - asz mongya, - ha lesz ojan
legény, aki akkora kazalt bir kaszányi, hogy én át ne hu-
gyozzam, annak ad oda feleségü.

Hát ki vót dobótatva ugye. Ojan báró, herceg, gró-
fog fogattak kaszásokat. Meg ők magok is mentek kaszányi,
hogy nyerjék meg a kirájlánt a kaszálással.

De bizon ojan legén nem létezett, hogy annyit birt
vóna kaszáni huszonnég óra hosszatt, össze vót rakva,
hogy ez a lány, amikor vitte az ebédet, körösztü ne hu-
gyozta vóna.

A kösségbe vót három testvér. Ijen jó pógár. Igen
birtak kaszányi, igen neves kaszások vótak. A kettő. Az
egyik oan fédeszkás vót. Tehát oan. Kasza se vót a kezé-
be. Elment, ezek is elvesztették.

Aszmongya ez a bolondos:

- Édesapám, elmegyek én is kaszányi! Talá az enyém
lesz a kirájnő - aszmongya.

De ű a padlásról lelopott má egy sunkát, meg egy ke-
nyeret a spejzbul. És egy palack bort. Oan kilencliteres

palack bort. Hát a fene törődik vele.

Egy rozsdás kaszát vitt magával, ami a rag alá vót szurva, hogyhát má nem oda való.

Elment ^ú, valamit ^ú kapargatott. Egy kis kupóca valót. Oan tizeneggy óra tájba szépen lefeküött hanyatt, de a sunkát meg a kenyeret mind külön-külön bokorba hejjezte el. Ő osztán letóta nadrágját, napsütés jáccott a mesterségével. Jáccott.

Hozza az ebédet a kisasszony. Hát hugyozza körösztü a kazalt annak is, ugye.

- Na, kaszát?

- Kaszátam, ott van e!

Hát nevetett rá a nő, hogy mi az abhoz a kazaloikho, amit mások kaszátuk. Szépen, szóval ő láti, hogy hát ő jáccik a mesterséggel. Billegeti.

- Mi az - aszmongya, - bácsi?

- Jövendőmondó - asz mongya.

- Mondasson vele valamit, legyen szives! - Mer ugye ez megint egyet így tett a fejivé.

- Abba a bokorba - aszongya, - benn egy sonka.

Mennyen, kisasszony! - aszongya: - Nézze meg!

Nem tudom szóva, minek, kisasszonymnak szólította.

Elmegy a bokorhoz, ott igazán a sunka. Elhozza oda a sunkát.

- Mondasson még vele valamit!

- A másikba - aszongya - egy kenyér.

Elment. Elhozta a szép fehér kenyeret. Ugyi amit az édesannya sütött. Elhozta a kenyeret.

- Mondasson még velem!

Odahozatta vele a palack bort is. Hát aztán nekiá-
tak ebédezni.

- Mondasson még valamit, bácsika, velem! Mer nem úgy
szólitotta: fiatalember, bácsikának szólitotta.

- Hát - aszongya - ejis éhes. Ehes. /Ez nem hosszú
mese/ Ejis éhes.

- Hát, aggyunk neki enni!

- Ja, de ez nem eszik mást. Nem eszik mást, csak a
másikonak a hasáru.

- Itt az én hasam - asz mongya.

- De hát különböző ételeket eszik. Ez csak mákot,
vagy darát eszik.

- Hát hoztam én - asz mongya, - darástésztát is,
meg hoztam és - aszongya - mákostésztát is.

Hát esztá pengyolát széjjel, odatette nekije a má-
kot. Ékeszte piszterkányi, a mák meg lecsuszott a hogysis-
híjjákba. A kutba.

- Gyerünk utána!

- Jaj, bácsikám, csak aggyon nekijje! Aggyon nekijje!
Had lakjon jól!

Hát mikor jólakott a dáko rendesen.

- Na most, gyűjjön kibasszony! Hugyozzon!

Lehugyozta a lábászárát.

Cicafarka hosszabb vóna, mese is hosszabb vóna.

Mer akkor má nem tutta.

Há, nem bizony. Ugye, lenugozta a lábasszárát.

Azé lett a kirájkisasszony.

És hát rá vót utalva a kiráj, hogy neki is attá,
feleségi. Hiába vót bolond, mer ő így szógáta meg.

Ak.: Balogh Mátys, 45 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Sperjessy Ernő, 1964.

Egy bácsika és egy öreg néni. Ugy mind az, ahogy
laknak.

Hát az öreg nő elment kapálni, az öreg bácsika otthon
maradt, vigyázon a kotylóra.

Az öreg szépen fokta, cónával a csibéket mind láb-
ta fogva összekötötte őket és úgy engedte az anyak után
a csibéket.

Jött az a nagy herdó, tyukherdó kánya. Elkapta a tyu-
kot, viszi csirkéskénti együtt.

Ni, mit tegyen? Hová szaladott?

Beszaladott a kasarába, kivette a csapot, hogy majd
megdobja a hogyhívjákot, azt a, mincké meggyák, na? Kányát,
tyukherdó kányát. De bizony az elröpül a tyukkal és a csi-
béikkel együtt.

Mire visszajött, kifőtt az összes bor. Majd térdig
lehetett járni a borba, annyi bor vót a kasrába.

Hát gyorsan, hogy a felesége ne tuggya, jön, a her-
bárba a lisztet bele a borba, belehorta.

Mi! Ugy sem lesz jól!

Mivé legyen? Mivé se? Ha most nem csinátta jó, elcsogy
ú, nem tudom most, halásznál, vagy hová indult?

Látott egy halat. Beledobta a fejszét, hogy ú meglob-

gya a halat. Belement a fejsze, mindéggy.

Levetkőzik, belemegy majd a vízbe, hogy majd mekkor-
resi a fejszét.

Amikor levetkőzött, beleugrott a vízbe, jött a gu-
jás. Hajtya a teheneket, hajtya. Szóval mennek.

Elkapta az egyik tehen a szarcára a ruhát. Szalad
utánna. Ahogy megy a tehenek közé, természetes anyaszült
mesztelennyen, ő meg kicsinál? Hogy meg ne lássák néki a
szemérmes testit, egy lapulevéllal betakarta magát. A te-
hén meg űkapta azt a laput, mer látta. hogy zöd. űkapta
néki az összes mesterségit. Leharapta.

Há szegény. Hazaszalatt. Hová? Micsinájjon? Annyi
kár! Fejsze elment, a bor elment, elment a liszt. Nincs.
Csirkék elmentek, kotlóstyuk!

Belement a kemencébe, ott rejtette ű magát.

Keresi az asszon.

- Hol vagy, ember? Hol vagy, ember?

- Itt vagyok - asz mongya. - Félek - asz mongya, -
elvitte a hordókánya - aszongya, - a tyukot, csibékkal
együtt.

- Nem baj.

- Akkor utánna dobtam a csopot, elföt a bor.

- Nem baj.

- Lisztet boletettem - aszongya, - a borba.

- Assé baj!

- Akkor meg a fejszét, beledobtam a vízbe.

- Asse baj, Gyere elő!

- Nem merek.

- Hát még mi van?

- Hát - essz mongya, - a ruhámat ékspta a tehén,
évitte.

- Nem baj.

- Egy másik tehén leharapta a mesterségemmel együtt.

- Az baj! Gyerünk!

Fogta a szennyvonyót. Elkeszte ütnyi

Hát ha hosszabb vóna a cicafark, a mese is hosszabb
vóna. Ez ekkora.

Ak.: Balogh Mátyás, 45 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Há vót egy kösségbe, mindenkit Jancsinak hívtak.
Csak egy vót egyedül: Jákli.

Hát köllene fogadni, aki így teheneket őröz. Mi-
nek mongyák eszt? A csordást. Gujást.

Kit fogaggyunk meg? Kit? Hát kit fogannánk meg,
há megfogaggyuk a Jáklit, mer mindenki Jancsi, akkor
nem tuggyuk ki a bojtár, hanem megfogaggyuk a Jáklit.

Há jó van, meghívták a gyűlésre a Jáklit.

- Elfogaggya Jákli a bojtárságot? Csordás, hogy
legyen csordás.

- Elfogadom én, elfogadom. Hogy csinátok nekem -
aszmongya, - egy tehenet. - Hogy csinájjanak neki egy
tehenet.

Hát egymásra néznek, megfogatták az asztalost,
hogy csinájjon nekik egy tehenet.

Akkor az asztalos deszkából szépen csinát nekik
egy tehenet, kivezették a legelőre.

Kihajtott szépen a Jákli a legelőre. Hát az én
tehenem a legnagyobb dicséretet kap. Hogy az ő tehene
nem kel föl, szépen eszik.

De bizony estefelé, mikor köll hazamenni, akarja
ő is hazahajtanyi az ő tehenét. Nem akar elinduni. Össze-

törte bunkóval. Avval ami van ezeknek. Ékeszte útnyi avval a bottal. Összetörte.

- Ej, többet én nem hajtok ki magoknak! Ojan tehenet csináltak, ami - asz mongya, - nem akar hazagyünyí. Ojan tehenet aggyanak, amejikbü foj a tej! - asz mongya.

Na jó, akkor meg attak néki egy bikát.

Akkor meg ide-oda dobta a falevélre, mire a tej efojlik, nincs ott a fazék.

Nagy mérgébe fejbeütötte a bikát. Fejbeütötte. Lefejtette a bőrit, husát megette, csalággává.

Fogta nagy bakmacskát, beletette és belevarta a bőrbe. De ünéki egy harmadik, negyedik kösségbe vót egy körösztkomája kocsmáros, elmegy e.

- Na komám, hová méssz? Jákli komám! Hová méssz?

- Hát - aszongya, - járom a világot - aszongya, - evv̄e a jövendőmondóval - aszongya.

Ő észrevette, hogy a komaasszonya, ná a vendéglősné vagy izó, a kocsmárosnak a felesége szerelmeskedik egy jóképü paraszt-e, vagy uri ember, vagy ki vót. Avva szerelmeskedik és traktájja rendes ételekkel.

Ez a komája meg akkor ért haza két kocsival, mindkét kocsin két-két hordó bot. Hazaér. Mit tesz elejbe? Sütt káposztát és sütt krumplit.

Köszönnek, kezet fognak két komák:

- Na komám, mi járatba vagy?

- Járok evv̄e a jövendőmondóval - aszongya. Hogy

jövendőmondó.

- Hát mondass valamit, komám, velem!

Fogta a pácát, jókorát ráhuzott a macskára. A bőrre.

- Na látod - asz mongya, - ott van - asz mongya - a finom, finom kirántott csirke - asz mongya. - Menny csak - asz mongya, - oda! Hát nem süttkáposztát meg süttkrumplit eszik!

Hozza a kirántott húst, sütt csirke, sütemény, ez az, amit ű mond.

- Te, komám, nem annád e?

- Hehejj komám, én ebből élek! Neked annyi vagyond nincs, hogy eszt meg tunnád fizetni!

- Há mégis komám! Mennyiér adnád?

- Hát legfőjjebb, mivē te körösztkomám vagy, nézd, ahogy jötté, aszongya, azzal a két fogattal, kocsistuhordóstu, mindenestü nekem adod, akkor odaadom a jövendőmondót. De csak finoman kö bányai vele, a jövendőmondóval - asz mongya.

Hát beleegyezett. Nekiatta aszt a fogatot, ahogy jött. Szépen ő hazahajtott. A Nákli.

- Na, lássátok - aszongya. - Aszt hittétek, hogy rosztat tettetek nekem - aszongya. - Lássátok mennyi pézt kaptam - aszongya - a bőrér? - asz mongya. - Két, négy hordó bort vettem és négy lovat. Meg két kocsit vettem az árann - asz mongya.

Most asztá én könnyen beszélek. Nem kö nekem bojtá-

reszkodni - aszongya.

Hát bizon a Jancsik őrssi, agyontipor, agyonvágta minden állatokat, hogy elaggyák a bőrt. Alig hagytak valamit a faluba, valami kis szarvas állatot. Levagdák és kocsira rakták. Viszik árúnyí.

Hát ugyi, a rendes árát csak megigérték valahogy, de nem ojjan árt. Hát mit is tegyenek, mivé legyenek? Ezért a bosszuért majd szarnak a Jáklinak a házára. Az ajtójára. Odamegy a fél falu, odaszarik néki, vagyis az egész falu odaszarik az ajtóba. Hogy nem tud majd kijönni a Jákli!

Jó, Jákli azér, annyi esze vót, vót neki egy hitvány hordója, a szart bele a hordóba, főtette a kocsira. Gyerünk!

Ez mast valshová máshová, messzebb ment vele.

Egyik kocskába bement, ott van két hentes, mulat ottan.

- Jónapot kívánok!

Pénze vót nekijje. Ugye bort eladott, vaj valahunnann vette elő pénzt. Xér ő is ottan ebédet, meg nemtudomén mit.

- Nem érek rá - aszongya. - Mer sietek - aszongya. - A kirájnak viszek - aszongya - egy hordó aranyat, - aszongya.

A két hentes meghallotta.

- Hát jó van - aszongya, - kérem, barátom! - aszongya. - Egisz nyugottan eszt a kis italt fogyassza el

és amennyiben későn van, ha aranyat szállított maga, én szívesen adok magának szállást és beteneti a hordóját arannyal a szobába nálunk - asz mongya. - Van egy külön szobánk.

A két hentes halli eszt, ezek egymásra néztek, megcaipték egymást, hogynát csak jó, bárcsak itt maradna. Hogy ellopják. Hát ugy is vót.

A Jákli meg ere asz mongya:

- Én is ott akarok lenni, ahol a hordó. Én a hordómtól messzebb nem megyek - asz mongya.

Hát jó van. Kérem betették egyik sarokba. A Jákli ott fekszik az ágyonn.

Éjfél tájba a két hentes ott van.

- Na, komám, nyujj bele!

- Na, komám, nyujj bele!

Egyik jó belenyút. Hát ugye belenyút a szarba:

- Nyujjá te is bele!

Mikor belenyút mind a kettő: Hü, ez szar!

Megfogták, akkorát huppantottak a kocsmá közepén, vagyis abba az épületbe, a hordó szétment.

De reggē van, a takarítottóné fölébred:

- Jaj gazdám, - aszongya, - az a két hentes lehetett. Az biztos! Ennek a szegény embernek mos vége lesz - aszongya. - Ki fogják végezni. Mer ellopták - aszongya - az aranyát és hoztak ide egy hordó szart - aszongya.

Ere föl a, ez a kocsmáros utolsó fillérig, ami vót pénz összeszette és egy másik hordót, de "úgy tet-

te, hogy alszik. Nem tud semirü se. A Jákli.

Elhoszta nékijje aszt a sok pézt, bele, hordóba.
Mikor fölébrett e vót takarítva, zsurúva onnajt minden.
Fölébrett.

Na kért magának valami kis szeszt, ivott egyet.
Megy ű. Fötették a hordót a kocsira, visszafordút szé-
pen, a hazájába. Megen bosszut tett nékik.

- Lássátok? Ennyi pénzt kaptam a szarér! Aszttétek,
hogyan rosszat csinátok nekem?

Ojan bolond dolog, hogy versbe illik. Egymástu,
vécébü lopkották a szart.

Es akkor azok is mentek vásárra vele, hogy elaggyák
a szart. Kocsilócsare kaptak, kergették őket a városbú,
a vásárbú.

Na asztán, hazajöttek. Mit, mitnem talátak ki,
hogyan a Jáklit belezárják egy hordóba és a vízre enge-
dik. Szóvá, hogy kivégezzék. De ugyan, hogy a vízre.

Hát asztán, egy hordóba belezárták a Jáklit, ráen-
gették a vízre. Amint ott nem gyutott eszébe ijjenesféle
dolog:

- A rosseb egyen! Többet én má kiráj nem akarok.
Aki akar kiráj lenni, eméjjen ki engem!

Ott járt éppen ijen birkásféle, minek mongyák eszt?
Juhász. A parten. Halli.

Hát inkább jobb vóna kirájnak lenni, mind ahogy én
most birkás vagyok, ijen juhász.

Hát megfogta a hordót, aztán kiengette a Jáklit, ő meg belement. A hordóba. A Jákli meg szépen fogta a birkát, hazahajtotta.

- Na, lássátok, buták! Asszittétek, hogy rosszat csinátok? Nézzétek mennyi birkát fogtam! Gyertek ti is, ha akartok birkát fogyni!

Hát a jezző, akkor ijen biró, meg ez:

- Én megyek elő - assz mongya, - ha így tessék a kezemmel, akkor gyertek ti is!

A Jákli szépen odahajtotta a partra a birkákat, az árnyék szépen, ugye napsütés, az árnyék odavágott a vízre, a birkáké.

- Na nézzétek! Ahol a birkák!

Látták persze az árnyéket. Beleugrott a pap meg a jegyző, aztá kapkottak ugye, a levegő után. Asszitte a falu, hogy ezek má fogdozik a birkákat.

Beleugráta, mind elfullattak.

Ak: Balogh Máttyás, 45 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

A kösségben vót egy cigány bácsinak egy jó embere.
Mindig szokott járnai hozzá így, bagóér. Neki szokta min-
dig adni a bagót.

Egyszer emegy hozzá és nagyon szomoru vót.

Aszongya:

- Kedvesem, mér szomorkodik maga? - aszongya. - Na
most asztá lessz itt magának bőven, ha én éfeletkezek
magamru.

- Hej! - asz mongya. - Megsütöttem - aszongya - nyóc
darab tojást, - aszt mongya, - a vendéglő vajis a kocsmá-
ba, aszt nem fizettem ki, mast föl vagyok jelentve a bi-
róságra és a nyóc tojás egy év alatt. - Mer egy évi tar-
tozássa vót nékijje. - Mennyi jövödelem lett vóna abbul a
tojásbul? Ki van számitva nékem most egy nagy összeg ezér,
hogy ki köll fizetnem.

- Na jó, fogaggyá meg éngem ügyvédnek, majd én eldön-
töm az egészet. Mit acc nékem?

Hát ígért nékije valamit.

- Rendben van, majd én ott leszek. Hivatkozzál rám - asz
mongya. Hogy ő az ügyvégye békijje.

Hát, mikor ára kerút a sor, hogy már tárgyanak, behítta
az ügyvédét. Ez az illető. Behívta.

- Kérem, siessenek - asz mongya, - mert - asz mongya, -

édesanyám, vagyis a feleségem főzi a kukorica kását, el kell mennem vetni - aszmongya.

- Hogy-hogy cigány? - asz mongya. - Hát a kását mekköll főzni és ugy köll elvetni a kukoricát? - aszmongya.

- Hát hogyne - aszmongya. - Az urak - aszmongya - a főtt tojást ojan nagy értékben értékelik - asz mongya, hogy mi lett vóna belölle. Nem elégséges-e a szegény embernek ki-fizetni, amit megevett? Aszt a főtt tojást? - aszmongya.

És így megnyerték.

Ez nem hosszabb, csak ekkora.

Ak.: Balogh Mátyás, 45 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

A cigán egyszer elment misére. És amit szokott is a pap ugye mondani, ijjen adatokat föl, hogy:

- Kedves hivesim, ha az Isten akarja: a bot is elsül.

A cigán eszt jó megjegyesszte magának, mit mondott a pap.

Következő vasárnap délután megy a pap ara, vadászni. A cigán meg elment fát törni az erdőbe.

Fölbukkan egy nyul és a pap rálött, el is taláta. De a cigán ügyesebb vót, mer a jis edadobott a bottal. És el is szalatt. Fövette a nyulat a cigán. Aszmongya:

- Tisztelendő uram, tuggya mit mondott?! Hogyha az Isten akargya, a bot is elsül! De ez az enyim!

- Azé lessz cigány, aki előbb köszön jóreggelt. Azé lessz a nyul.

Hát jó van, beleeggyezett a cigány abba iss: aki köszön előbb jóreggelt, azé lessz a nyul.

Hogyan, hogyan, kigondóta magába az a cigán:

- Dehogynem! Nem lessz a tived ez a nyul! Majd az enyim lessz. Majd én köszönök a fatetőrül, de engem nem fogsz látni, hol vagyok!

Ugy is csinát a cigány. Oan nyóc, fé kilenc tájba.

elment a papi udvarba, főment a körtefára. Az közvetlen az ablak alatt vót. A körtefa. Ara számót a cigány, hogy majd reggē, mikor kijön a pap, nem néz föl, hanem majd onnadjd köszön ő jóreggelt.

De bizo nem köllött a cigánnak sokat várni. Talá várt egy félórát, asztán a szakácsnét, azzal kezdett szórakoznyi.

Aszt mongya:

- Mi ez?

- Iskola.

Fogja a nő a mesterségit a papnak:

- Hát ez mi?

- Ez diák.

- Hát akkor ki gyün be az iskolába?

Ere meg a cigány aszmongya a fáru:

- Jóreggēt, tisztelendő ur!

- Hát hogyan, cigány? - aszmongya. - Még most van este.

- De bizon, tisztelendő ur, mikor mennek a diákok az iskolába, akkor reggel van ám!

/Igy ez röviden van. Nem hosszabb./

Ak.: Balogh Mátyás, 45 éves,

Szentmihályhegy, /Somogy m./

Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Muncsán és egy muncsán nő. A muncsán nőnek meghát a férje, a muncsánnak meghát a felesége. De a nőnek is maradt két kis fia, vagyis egy lánya, meg ennek is maradt egy lánya. Ezek egyik kösségbe talákosztak egygyütt.

Kérdeszte a nőt a férfi, hogy mi járathva van?

Aszt mongya, hogyhát ő nőstülni akar.

- Én meg férhez menni.

- Hát akkor, mink pontossan jó, hogy talákosztunk, de azokkal a föltételekkel: hány családod van neked?

- Nekem van egy lányom - aszmongya a férfi. - Hát neked?

- Nekem egy lányom. Ugy elmegyek hozzád feleségül, ha beleeggyező, hogy a te lányod aszt egye meg, ami marad a szitába. Az én lányom meg: ami fojik a szitábu.

Hát a muncsán beleeggyezett, hogy ugy is jó van. Majd az ő lánya egyék korpát, és így.

Na bizon, igen rossz musa lett belülle. Hazavitte, igen nagy öröme vót a kislánynak, hogy lesz nékije mustohája. De bizony mikor kész vót az ennivaló, nem vót szabad nékije enni, hanem külön kellett a kislánynak főzni korpából magának. Nem akartak néki adni.

Jön a vasárnap. A mustohája vett egy kiló rizsát,
beleszórta a hamuba,

- Hallod, te lány! Nem lesz kész az ebéd! -

Vágott le néki egy csirkét, pucujja meg és csinájjon
levest:

- Akkor engem ne várjon meg, mer akkor különben is
rossz vége lesz nékije.

Szóva megverte. Nekiát sirnya, rénya a lány.

Hová tegye? Mivé tegye? Hogyan tuggya ő azt megpu-
cunyi? Sirva ott válogati a hamubul.

Eccer két kis galamb jelenik meg elejbe:

• MÉR sirsz te, kislány?

- Hát drága kis galambickáim - aszmongya, - azért,
mer a mustohám eszt a rizsát ideszórta a hamuba és i-
gérte, hogy meg fog vernyi engem, ha nem lesz kész az
ebéd.

- El szeretné menni, misére?

- El szeretnék menni. De akkor ez az anyám agyon-
ver. A mustohám.

- Menny misére, ha akarsz. Majd kész lesz az ebéd!

- Hát ijen ruhába hogy mennek? Iszen tele van ko-
rommal és rongyos a ruhám rajtam!

• Menny oda a diófához és mondd háromszor: "Repeggy
diófa, hogy öltözzek tiszta rézbe! Rézruhába!

Nó van. Odament a lány a diófához, elmonta három-
szor, hogyhát ő rézruhába akar öltözni.

Fölöltözött rézruhába és elment, de a két galamb megnonta nékije, hogy valamivel előbb induljon ki a templombu mind a többi nép. Ugy is vót.

De a kórusrul egy kirájlegény őtet megpillantotta, és nem birt vele beszéni. Hű, csak négeccer, ő valahol láthatná eszt a kislánt. - Igen szemet szurt néki, hogy miyen szép a lány.

A következő vasárnapon szintén köleskását szórt a hamuba. Há nem tutta, hogy ki készíti, és asse tutta, hogy a lány vót misére.

Visszafelé jövet megent ement a diófához és levetkőzött.

Hát, következik megint vasárnap. Akkor meg gyémántba öltözött a lány. Mégjobban szemet szurt a kirájfiunak. Harmaccor ugyan szintén köles vót és eek a galambok ott vótak. Akkor m- tiszta aranyba öltözött a lány és ugy ment el.

De a kirájfiu má kieszelte, hogy fogja őtet megfogni, hogy tuggyon vele beszéni, vagyis hát hogy valahol meg birja talányi. Hát szurkot tett rá a lépcsőkre. Leszurkóta a lépcsőket. Amikor a lány el akart mennyi, belelépett abba a cipőjével, a szurokba. És bennmaratt az aranycipője a szurokba. Na jó.

Mise után az egisz várost kutatták. Aho lány, tutta, hogy lány van, avva a cipővő. Akinek a lábára fölmegey.

Há majnem ez a vigánnak, ez is a cigány, ez a muntyán, kihatták vóna, akkor egy másik kiráj. Hát mosmá

asse legyen kivételes! Elmegyünk oda is, mer ott is van két lány.

De ez a szegény szerencsétlen lány a padlásra elvót rejtve. Még kormosabb ruhát tettek rá és még jobban elcsufították, hogycsak nehogy véletlenül az legyen. Ennek a nőnek a lánya meg ki vót öltözvel, fölöltöztették, hogy az legyen az.

Hát jó van.

- Hát hol a bácsinak a lánya?- Nézi.

Utóbb elmonták, hogy szégyenbű eldugták, hogy mije rongyosruhás, és mije csunya lány. De csak le kellett nékik adni a padlásról a lányt.

Fogták a cipőt, röktön ráment a lábára.

Nem láthatta senki aszt a két galamb, mint ő maga. A galambok ott jelentek, és odament a diófához és aranyba ötszött. És ha meg nem halt, még máma is él a kirájfival.

Gy.: Eperjessy Ernő, 1964.

Egy kirájnak úgy jött, hogyhát el kell menni.
Ijen fiatal házas kiráj vót ez. El köll menni a front-
ra. Mer valamikor a kirájok is kiátak ám az élire.

De a felesége terhes maratt, mint eső terhessége.

Meghagyta a feleségének:

- Édes párom! - vagy hogy szólította, azt nem
tom megmondani, vaj nem tudom kifejezni, - Ha fiú
gyermeket nem fogsz szülni, akkor engem életbe ne várj
haza. Meg különbenn is. Ha nem szülsz fiút, kivégeznek!

Ezzel // elment a frontra. Ezzel a fenytéssel, ami-
vel megfenyítette a feleségét.

Telt az idő - mult az idő: szült. De mit szült?
Lányt.

Közbe ott lakott egy ijen cigány is abba a körzetbe,
amejik gójanéni ahho is úgy köteles elmenni, mint ehho.
De ezek egy napon szültek.

A kirájnő átatta szavát, hogy most jó van, rendbe
van, megszült. De mégsem jó, mert:

- Az én férjem azt ígérte, hogy engem ki fog vé-
gezni, ha nem lesz fiú.

Mit szült a cigánő? A cigánő egy fiút szült.

Aszmonta a kirájnő a bábaasszonnak, kérje meg a
cigányasszont, hogy cseréjjen meg vele. Vagyis aggya el

a fiut ōnéki, bármit kér érte, ad néki.

Hát a gójanéni, mikor ement a kisgyereket kezelni, vagy aszt a nőt kezelni, vaj hogyan, elmonta cigánnyecsckének. Ugye a cigánná sok gyerek vót. Talá vót hat-hét is, egyik ici, másik pici. Kaja meg nincs. Pénz nincs.

Hát mégsem egyezett bele egyenesen az asszony:

- Majd mekkérdem a férjem, hogyhát ő beleeggyez abba, hogy cseréjje el. Vajis aggya el pénzér.

Megjött a férj:

- Há mér? - aszongya, - Nem aggyuk rossz hejre. Kirájfiju lessz legalább belülle - aszongya. - Jó élete lesz. Nem köll nekünk - aszongya - cseré - aszongya. - Őlég nekünk a gyerek. Ha köll, majd mink gyártunk még - aszongya.

Igy monta a cigán.

Hát asztán bizon kaptak is érte, majd két, három kocsi eledelmet. Meg asztá nagy összeg pénzt. Számát nem is tutták még, akiké vót az a kisgyerek, ezek a mifajta népek, mer nem sokat birnak számolnyi. Csak egy nagy csomó pézt adott a kiráj nekik, meg kaját.

Elvitték a gyereket. Ere föl a kirájné irt egy levelet a férjének, hogy fia is lett meg lánya is született. - De a bábaasszony is meg volt fizetve. Tehát el ne árújja, hogyhát nem így van.

Ő visszakap választ. Igen vigyázzon a kisgyerekre, meg van a boldogság és az öröm. Minden.

Hát, ugyi sokáig tartott a háboru akkoriban, már a gyerek lehetett oan tizenkét-tizenhárom éves, mire hazabotorgott az édesapja, ez a kiráj. Má ugy, hogy a hintóba beleüt az apjával és körülvészta a táját. Má csak azért is bennevót a cigányvér, mer ahol látott ijen sudár nyárfát, csak az vót a legszebbik fája nekijje. Nyárfa.

Na jó, hát ez mellékes, hogy ez vót, de má a gyerek ugy sürkölt mind egy kis hercegféle éshát ő is a legényekkel, többi hercegekkel el-eljárt kártyázni.

Egyik vasárnap elment kártyázni három kirájfiuval. Ez elvesztette, ez a vigányfiu, ami cigányerek vót, elvesztette három világrészt. Aranyban vót, ijen gömbökbe ez, három gömb aranyat elvesztett. Tehát három világrészt számított. Elvesztette. Az országnak.

Megyen szépen hazafelé, de sirva, mikor abbahagyták a kártyázást.

Amind megy az utonn, eccercsak aszt mongya valaki nekiije:

- Ájj!

Megát.

- MÉR sirsz? Te bitang!

Megmonta nekiijje, hogy mér sir.

- Nesze, itt van az én kártyám. Ezzel jáccool délután. Vissza fogod nyerni duplán, amit elvesztettél. De nekem a kártyát visszaadd!

Ezzel eltűnt az az ember, aki odaatta néki a kártyát, nincs má előtte.

Hazament, megebédőt és visszament kártyázni. Hát, ájn, zvjba mindeniktől hármát-hármát nyert ű. Ugyhogy aszt, a három fiutól kilenc részt és az ű háromát, zű háromát visszanyerte.

Hazament:

- Most édesanyám, én elviszem eszt a kártyát.

Akkor elmeséte, hogy kapta eszt a kártyát. Visszaviszi annak az illetőnek.

- Édesanyám! Aszt nem tom megmondanyi, mikor térek vissza, de majd valamikor, időbe visszatérek. Én addig megyek, míg a kártyát vissza nem adom. - Mer édesannyának szólitotta az anyyát. ű nem tutta, hogyhát cigányfiu vót ű.

Hát kérem szépen, megy-megy. Tuggya a jó Isten, abba zirányba, ahol hallotta, hogy mennyit ment ő. Odaér a tengerpartra. Fekete-tengerparton egy kis házikó, egy idős néni a ház előtt áll. Tekint rá.

Mongya nékije:

- Kiráji főispán! Meddig? Meddig? - Nevéné szólitotta a fiut.

- Édesmamám, hát meséjjen el magának? Vagyis nem! Maga nem bir segitteni az én vajomon. Mer má igen sok néptől kértem tanácsot, mégsem tudnak nekem eleget mondanyi. Amnyi az egész, hogy én eszt a kártyát vissza sze-

retném vinni a gazdájának, mer itt és itt kaptam. És aszonta, hogy aggyam vissza. Vissza szeretném adni nékije. Dehát nem birok vele talákozni és nem tudom, hol lakik?

- Mutasd édes fiam ezt a kártyát!.

Mikor meglátta, ránézett:

- Ihi, ez a Hornyos kirájé! - Ránéz a kártyára, mingyá megösmerte. - Ez a Hornyos kirájé. Annak a Hornyos kirájnak van három lánya. Mindennap déli órától kettő-három óráig itt, ebbe és ebbe az öbölbe fürödnek - aszmongya. - Mast, édes fiam, odamész az öbölpartra. Ott ásol magadnak egy lukat. És aszt a fővényt szépen, ahol ástá lukat, belelépsz, huzd magadra. Ezek majd, ha jönnek fürödni, amind ezek fürödnek, valamejiknek a ruháját huzd magad után abba a lukba, majd az akkor téged megtanitt, hogyan fogod elvinni a kártyát, a hornyos kirájnak. Mer azé a kártya.

Fogadott szót nékijje. Elment, kiásta magát és ráhuzott ijen gyöptéglát ára a lukra.

Hát a lányok érkeznek oda. Fürdőre. A lekkissebbik hová tette a ruháját? Pont arra a földélre. Bársony Erssikének hitták.

Hát kéremszépen, ahogy megfürödnek, mikor fürönnek ezek, közben ő a ruhát maga után huszta abba lukba.

Mikor vége a fürdésnek, ez a lekkissebb, legüdösebb nő, szová testvérgyének a ruháját huszta magára. Ez maratt mesztelenyen, az üdösebbik.

Aszongya:

- Hugocskám - aszongya, - nem te ruhád ez! Mer neked, látod, hosszú és nagy. Ez az én ruhám, add csak ide! Keresd meg a ruhádat! Minekünk nem lehet, mer ha megtuggya édesapánk, hogy mink késtünk tovább, akkor nem lesz jó. Majd a tulsó parton megvárunk téged. - Így monta a legidősebbik.

Hát jó van, ezek elmentek. Ez a másik kettő. Ő ottmaratt, hogy a ruháját keresse.

Akkor a kiráj-főispán eléatta magát abbul a lukbul. Hátatfordított néki, hát szemérmes lett.

Közben:

- Ne szégyējje magát, erű és erű van szó!

Talán egymásnak még házasságot is ígértek. Megszerezték egymást már ott.

Hát aszongya:

- Kiráj-főispán, velem nem jöhet, egyből, hanem - aszongya, - itt az én könyvem. Amere megy a könyvem, ara gyere te is és akkor így elviheted apánnak a kártyát. De - aszongya, - a tulsó parton megvárlak.

Megígérte, hogy ott megvárja őt. Hát beleegyeztek ugye. Leteszi elejbe a könyvet. Láti, hogy belemegy a tengerbe, főkapta.

Hát ű mennyen bele a tengerbe? Belefullad. Ugy gondóta magába: ami lessz, lessz.

Ujbu letette. A sarkait verte a viz, szárazan ment.

A túsó parton megvárták a lányok. Mind a hármat szépen megölegette. Meg hát eljádzott velük.

Akkor visszamarad vele mind szórakozásba. És
hát:

- Nem elégséges, hogy hát te a kártyát odaviszed
apámnak, és nekiadod: tessék. Hanem erélyes légy! Assz
mondom néked, assz mondd néki, hogy "kurva az édes-
anyád" /Bocsánatot kérek, hogy nem magára szóll, vagy
valakire./ "Mit kívánsz ezért a kártyáért? Hát még any-
nyit se illettem, hogy megmontad volna, hogy hová hoz-
zam? Hanem, engem orroztu fogva vezecc fére? Itt erélyes
légy előtte! Apám előtt. - Így monta Bársony Erzsi.
Szóva, má a lánya tanította őtet.

Hát regge, nyóc árákor emegy az apja elejbe. Már a
Hornyos-kiráj elejbe.

- Meghosztam a kártyád, a kurva édes anyád! Még
amnyit se illettem, hogy megmontad vóna, hogy ki vagy?
Vagy hová hozzam eszt a kártyát! Annyit mászkátam má
ebbe az ügybe, hogy neked visszaaggyam eszt a kártyát!
Mit kívánsz érte?

- Hát én kiráj-főispán, nem kívánok érte tőled
mást: látod assz a partot? - asszongya, - Assz a nagy
erdőt?

- Látom.

- Holnap débe én abból friss kenyeret és friss
tésztát, ujbort igyak. A fát léniára ölbe és méterbe,
és mije szakaszokban kívánnya a fatermelés. Az készem
legyen - asszongya. - Uj kenyeret egyem onnann.

- Rendben van! De erélyes légy, vágd vissza!

Reggel, kérem szépen, kapott egy üvegürészt,
üvegfejszét, üvegsulkot. Üvegből. Kiment az erdőre,
odavágta a fa tövihő, mind összetörött neki. Hát
sirt. Sirt mind egy kicsi kis gyerek a kiráj-főispán.

Asztmongya a Horgos-kiráj a legidősebb lányának:

- Lányom! Vigyé - assongya, - a kiráj-főispán-
nak ebédet!

- Vigyen a kurvája!

Mongya a középsőnek.

- Vigyen a kurvája.

Mongya a Bársony Őrsikének. A lelkissebbnek.

Fogja a kosarat: gyerdnk! Ez vitt.

Ott találí sírva:

- Ne sírj! Gyere, egyé!

Hát csak sirt.

- Ne törőggy vele!

Nem és nem.

- Nem lesz sem baj! Gyere, most ebédezzünk meg!

Megebédezett.

- Bekügy ide az űlembe - ass mongya.

Odafekütt, elaltatta. Mire fölébrett, a má készen
van, az erdő nincs a hejin. Friss sütemény és új bor és
mindenfőle megvan.

- Most majd édesapám jön, négyesfogattal. Aszt fog-
ja mondani édesapám, hogy újje föl a hintóra. Föl ne
újje a hintóra, mert akkor téged elveszt a hintóbu és
meghász. Hanem itt az én gyürüm. Ezzel - aszmongya, -

ha megfordítottod kéccer, előbb hazaérsz kéccer mind ű.
Ha háromszor, akkor háromszor is előbb hazaérsz.

Hát ugy is vót. Mire a Hornyos-kiráj hazaért, ő már a lányokkal tisztába vót, megviccötte őket. Na de ez nem vót elég. Hónap megen megy.

Má ki vót oktatra a lánytól, hogy hogyan mennyen be másnap reggē parancsra. Mi a kívánsága?

Assz mongya, hogy a kívánsága: huszonöt esztendeje elvesztette a gyűrűjét a tengerbe. De asse monta, hogy mejik táján. Csak a tengerbe vesztette el. Aszt megtalálja, akkor kész. Mer különben, ha nem, akkor kivégzi.

Aszmonta a lány nékije. A Bársony Erzsike:

- Fogj egy fehér lepedőt és egy reszelőt meg egy nagyfejszét! Emész a tengerpartra. Te mást ne csinájj, csak reszéd a fejszét és élesicsd a fejszét - aszmongya.

Elment. Elkeszte reszényi a fejszét a tengerparton és sirt a kiráj-füispán. Hogy mi lessz avva fejszéve? Mer belemegy a tengerbe, belefullad. Hol keresi?

Na, megjelent a lány, hogy vigyen ebédet, a legidősebb:

- Vigyen a kurvája!

Mongya a középsőnek.

- Vigyen a kurvája!

Ez elvitte az ebédet, elment oda. Megebédeszte megent a férjét és ő is evett vele. Anyaszüz mesztelenre vetkösött a Bársony Erzsike. Má láttam én is ám ojan mesztelen nőket egy párat. De nem a tengerbe!

A tenger! Az mé, hogyne. Hát asztá kérem szépen, mikor ráfekütt a fehér lepedőre:

- Most fogd a bárdot és engem, ripicó-apróra apríccs össze!

Muzakodott a kiráj-főispán, hogy inkább ő hal meg, mind eszt megtegye. De asztá, az erős sziv abba is benne vót. Meggondóta:

- Hátha tunnád magad, hogy neked bajod lessz, akkor nem engednéd magad.

Fogta a fejszét. Összeapritotta és belenhajította a tengerbe. Pár pillanat mulva hozza a gyűrűt, megvan. De megigérte nekije, hogy ára vigyáz, a lepedőrü vér a földre ne esőppennyen. Amikor a pici ujját levákta, a lekkisebb ujját, abbul egy esőpp vér a gyöpre ment le.

Na most, a nő anyaszült meszteleennyen ott van előtte.

- Mast - aszmongya, - ha édesapám, három testvérek vagyunk mink - aszmongya, - egy nagyságba, egyforma ruhába, egyforma időse, egyforma sujba. Ugy tenne apánk bennünket, mirü ösmerné meg?

- Hát mirü? - Gondókozik.

- Érü. A jelet látod? Ez sárga. Ez a jel. Eszt nem tuggya apám - aszt mongya. - Ez lessz a jel, ez - asz mongya. - És érü ösmérjél meg! Mer körülüllü az lessz a földat.

Ugy is vót, ő má tutta előre a számittását az apjának.

Hát jó van. Másnap regge ez vót a föladat: mongya meg, hogy mejik a lekkissebbik lánya!

Ezek ugy vótak megcsináva, mintha, igr ojan üveg, ahogy önti a gyár. Üres ugye? Most állapiccsa meg, hogy mejikik készút meg elősször. És mongya meg asztat, hogy mejiket fujták elősször. Hát nem lehet, ugye? Nem lehet.

Ha nem billentett volna ő az ujjával, eltévesztette vóna. De mikor igr megmozdu, mer elfeledkezett ő arról, akkor igr megmozgatta az ujját.

Akkor ugy monta rá, hogy azaz. Na rendbe van.

- Na most, kiráj-főispán, több föladatom nincs! Hónap reggē meglomagolod a lovamat, éled életedet a Bársony Örssikével, amíg csak a lapát és az ásó el nem választ.

- Rendbe van - aszmongya a kiráj-főispán ojjan eréjessen.

Ja, de Bársony Örssike megijett, nekiát rinyi, sirnyi:

- Most meghal az én kedvesem! Mer ez a ló, lovaglás! Ki lessz ez? Az apja, a Hornyos-kiráj. Ő lessz a ló. Elkendett sirnji a testvérei előtt:

- Drága, kedves nénéim! De mije kár vóna ettül a szép embertől és mennyit szenved! Mennyit küzd értem! Apánnak nem lesz bajja. Apám csak - aszongya - ló. De ez, elpusztul!

Annyit sirt, annyit nyavalgott a testvérgyeinek,

mig bele nem egyeztek. Ő meg a kiráj-főispánnak megmon-
ta, hogy egy vaspácát foggyon a kezébe és csak a fejét
üsse a lónak. Az se tutta ám, hogy ő aszt a lovat haj-
tye, ami, az apósát hajti. Csak egy lovat hajti.

Begge kivezette az istállóbu a lovat, szépen fölút
a nyeregbe és megindút. Tenger felé. Elkeszte kijáttanyi:

- Eressz, kengyel!
- Édesapám, erős a vitéz, nem bírom.
- Eressz, kantár!
- Édesapám, erős a vitéz, nem bírom.
- Eressz, nyereg!
- Édesapám, erős a vitéz, nem bírom.

Az egyik lány vót a nyereg, a másik vót a kengyel,
a harmadik vót a kantár. A kantár vót a Bársony Erásike.

Ő meg csak ál, aszt vagdata fejit a vaspácához.

Mikor má megunta a lovaglást, ott szát szépen le vo-
le, az istálló előtt. Betört az istállóba, ahogy mentek
befelé, mostmá bent ű kérdezi, micsinát a fejének?

Mekkérdezi az űreget, micsinát a fejének?

- Hát - aszongya, - berugtam tegnap. Elestem, - asz
mongya. Mer össze vót verve a feje. Fájt a kirájnak a feje.

Ezzel szépen megvölt nékik az esküvőjük. De ugy még
nem vitte el a kiráj-főispán a nőt haza még, a hazájába,
hanem csak ott boncsút, mind a Karcsi énnálam.

Hát eccercsak asz mongya a kiráj-főispán, má a fele-
ségének:

- Drága kedvesem, - aszmongya, - milyen jó vóna, ha az én szüleim is tudnának róla, hogy életben vagyok, vagyis mi van velem. Hogy tudnánk innen mi egy kicsit ébillelni? Hogy hazamehetnék én az én szülőimhő is, hogyhát bemutatnádak téged, hogy te vagy az én feleségem. Én mégis csak asz mondanám.

- Tudod mit? - aszmongya. - Ha ráköpsz - aszmongya - mind a négy sarkára, az asztára, - mer ez vót a szokássza az öregnek, hogy minden regge ő csináta az ébresztőt nekik. Hát ő kötötte föl. - Ráköpsz, majd ezek visszaszónak apámnak és mi készűjjünk fel és indulunk - aszmongya.

Úgy is vót. Ráköpött mind a négy sarokra, fölkeszűtek és: Hütyty! - Elindútak. Szöknek.

Hát asztán fölébred az öreg hajnali órákban.

- Na kiráj-főispán! Alszol?

- Mast éörzeölöm a szememet - egyik köpés.

Utóbb megén:

- Mast óddom el a lábbelit. Csizmát, - vaj mi vót

az.

Utóbb megén:

- Mast mosakodok.

- Ná a negyedik aszmonta:

- Messze is vagyunk!

Emonta a feleségének:

- Hüüü! Látod, a lányunk milyen finésszek dógozik?

Az tanította rá, hogy köpjön rá az asztára és az beszét vele. Gyorsan gyere ide - asz mongya, - oda, a nagy kemencéhöz! - Lapáttā megtönte parázzal: - Gyerünk utánna!

Bárony Erzsikének égett a füle:

- Ég a fülem - aszongya, - apánk utánnam! Na most!
- aszongya. - Tudod mit? Te leszõ esõsz én meg leszek egy tábla hajdina. - Mint erdõs vigyázi a vaddisznóktól a hajdinát.

Odajön a hajdinához az öreg, ez a Hornyos-kiráj.
Aszongya:

- Erdész bácsi! Nem látott erre két fiatalat?

- Mennyen az Isten! Ere meg ara! Rakja magába a bűdös farát! Én azokra vigyázok? A fiatalokra? Nézem a vaddisznót. Összegázójják, összetiporják, összerágják az egisz hajdinát!

Visszafordút az öreg, mer le lett tóva.

- Hát - asz mongya, - talákosztam egy erdõssē, az vigyázta aszt a hajdinát - asz mongya. - Letót a lábamrú, hogy nem birtam megányi, hogy "nem látott arra senkicose" - asz mongya.

- Jaj, jaj! De finéssze dógozik a lányod! Látod, mijen a lányod? Ő vót a hajdina, az vót az erdõs - asz mongya. - Gyorsam menny értük, mert még megtalálod űket!

Megen megtönte.

Mi történnyen? Minõ sem? Megint ég a füle nékije.

Asz mongya:

- Tudod mit? - assz mongya. - Te leszõ pap, ön leszek kápolna. - A nõ, ez a Bársony Erzsike.

Ugy is vót. Közeliitti õket az öreg. Egy kápolnába ott elõtte áll a pap. Az óltár elõtt van.

Bemegy az öreg, assz mongya:

- Tisztelotes ur - asszongya, - vagy - Tisztelendõ ur! - vagy minek szólította. - Nem látott maga erre két fiatal embert?

- Édes öregem! En hát ijennel nem foglalkozom. En az Isten dolgait hajtom végre, ijenre nincs nekem figyelmen.

Elment megent haza az öreg.

- Jaj! Jaj! - Mingyá tutta az öregasszon, hogy hát a lánya vót a kápolna és az öreg vót ez.

Mégeccer. Hát megent ég a füle:

- Megen jön az apám utánnunk!

Akkor meg egy rózsza vót õ fönn, a kiráj-fõispán, a nõ meg egy ijen rózsza. Szóvá túske.

Az öreg néz az eszivē, leakasztya aszt a rózsát. Jó lett vóna, sikem^uvóna. Legalább egy levelet vitt vóna, akkor visszavitte vóna õket. Össze-vissza vót karmóva az öreg. Mikor megunta a karmolást, abbahagyta. Megent ement haza.

- Na, most majd én megyek! - Fogta a söprüt, isze látta má a könyvbe maga is meg én is!

Ráüt a söprüre:

- Gyerünk!

Him, égett még jobban a füle.

- Gyorsam add vissza a fésűmet! - asz mongya. -

Add ide a fésűdet!

Mikor nekiatta a fésűjét, utánadobta az anyja után. Akkora bozótot hagyott neki, amire őt, anyaszült mesztelenre agyon vót karcóva, agyon vót marva. De kibujt rajt az öregasszon, hogy megfoggya őket.

Mikor észrevette hogy kibujjon, szót vissza:

- Add ide a tükrödöt!

Nekiatta a tükröt. Akkora dombódalt csinát nékije, vagyis ijen nagy partot, amennyit is, annyit fölesuszott azon a tükörparton. De azér csak fölmászott valahogyan. Amire fölmászott, addigra ezek átlépték a határt. Mer ugye, csak addig van hatása, a bizonyos határig, akkor ott megállt.

A póstauton egy öreg bácsi ment. Ijen kódisféle ember. Akkor megátak asztá.

- Na most, kedves lányom - asz mongya. - Látom, hogy szereted a férjedet és a férjed téged. Hazaértek. Az anyósod, ha megcsókol téged, akkor te feledkező meg a férjedről. Ha a férjed megcsókója mint fiát az édesanya, akkor a fia feledkezen meg érted. - Szóval a férje feledkezen meg.

Hát ugye ez így van máma is, hogy mindenki. Ki az első annak az anyának? Nem a saját gyereke?

Mikor hazaér, kit fogott meg az édesanny megcsókuni?

A fiát. Abba a pillanatba elfeletkezett. De az öreg meghallotta az átkot. Az a kódis meghallotta.

Hát jó van, mikor megfeledi, máma, hónap ott van. De hát mintha nem is vóna az az asszony ott, nem közelíti meg a férje, ez a kiráj főispán.

Hát mivé tegyen? Mivé sen? Abba a városba ő kivátott egy kocsmát, ez a Bársony Erzsike. Ezek a kirájfiuk, ugye, amijen csinos, gyönyörűszép nő vót, mentek oda. De ez kösztük vót, aki vót férje. Ez a kiráj-főispán. És mekkérték eszt a nőt, hogy lehetne vele szórakozni, vajis hát megmonták, hogy mirü vóna szó.

- Lehet. De csak egyenkint fogadok - aszmongya. Hogy egyenkint fogagya a fiukat be, hozzá.

Hát bemegy az egyik hercegfiu. Megveti az ágyat, mindent.

- Jaj, kedvesem! - asz mongya. - Elméssz nékem - aszmongya, - beteszed a kaput? - asz mongya. - Kisajtót. - Kiskaput, vagy minek mongyák.

- Jó. Szivessen.

Hát ment ő. Ugrát, mind a kecske a hogysis hijjákér, a káposztáér, hogy betegye aszt a kisajtót. És beindul, odafekszik mellője, mer má kész az ágy. Bizon megfogta ám a kisajtót, fujt a szél, esett az eső, de nem birta elengenni.

Kilenc óráta reggē hét óráig az nem csinát mást: nyitotta ki az ajtót, meg tette be az ajtót.

De nem áruták el egymásnak.

Megy a második, következő este. Ugyan annak is szépen megvetette az ágyat, hogy hát majd belefekszenek az ágyba.

Hozzon néki egy kancsó vizet! Hozzon be vizet!

Fogta a kancsót. Megy a kutra, húzza. Szintén ajis reggelig húzta a vizet, nem bírta elengenni a fagyukorj fogantyuját a kutnak.

Na most rákerít a sor, aki vót férje, a kirájfőispánra.

Szépen megvacsorázott vele, megvetette az ágyat, lefeküttek az ágyra. De azon az ódalon két föl, amejjiken lefekütt. Hát közlekedés nem vót semmi, merhát így meg vót átkozva, hogy éfeledkezett róla, pejig az a nő bennevót mindenféleképpen. Ő tutta, hogy ő a férje. Vajis megösmerte. Tutta ő, száz százalékkal.

Ez a három fiu reggē összejött. Hogy vót, hát elmesélik majd egymásnak.

Asz mongya:

- Há hogyan vót? - aszmongya.

- Hát amejik ódalamon lefeküttem, azon ketem föl.

Ittam-ettem vele és lefeküttem. De nem vót semmi.

- Hát te?

- Az még jó van akkor! In meg - aszmongya, - eküdütt vizér. Egisz éjje husztam a vizet, vert az eső, fujt a szél, aszittam ott bolondulok meg a megfázástu.

- Hát te?

- Engem meg eküdütt, kisajtót tegyen be. Az éjjel-

nappal, vaj egész nap-egész éjje nyitottam és zártam
be az ajtót!

Hát így. Na, asztán akkor abbahagyták ezzel a izé,
növel, hogy nem mert vele érintkezni.

Ez a kiráj-főispán egy másik lánnyal már ment es-
küvőre. A kódis bácsi meg jön, ahogy ezek mentek a temp-
lomba eskünni.

- Hát, van akinek jó is megy - aszongya, - most nem
is ojan nagyon régen - aszongya, - talán van egy-két-
három hete, ez is szép nő, de az még szebb vót. Nem tom,
megvan átkozva? Vagy mi van vele? - asz mongya. - Hogy ez
osan sürűjjen változtat nőket?

- Mit? Mit mond, öregem? - asz mongya.

Akkor jutott eszébe, mer így vót negátkozva. Ha vala-
ki csak eszébe hozza nékije.

- Hát, - asz mongya, - őfölsége! - aszongya. - Mutkor
innen és innen. Én láttam. Meg vagy átkozva, fiam!

Akkor má nem is magázta, hanem letegezte egyből.

- Nem téged átkozott - asz mongya - az anyósod?

- De bizony öregem.

És akkor így maratt el ez az uj nő és visszakerűt
avval a Bársony Erzsikével, akiór sok mindenen ment ke-
resztű. De ugyan a nő is ment érte sok mindenen köröszti
és máma is ének, ha meg nem haltak.